

Π Α Ν Δ Ω Ρ Α .

13 ΑΠΡΙΑΙΟΥ, 1867.

ΤΟΜΟΣ ΙΗ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 410.

ΗΛΑΤΩΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΥΠΟ

Θ. ΚΑΡΟΥΣΟΥ.

Φαίδωρ.

ΜΕΤΑΒΑΙΝΟΝΤΕΣ ἀπὸ τοῦ Συμποσίου (1) εἰς τὸν Φαίδωνα, παρατυπικὰ συναισθηκόμεθα τὴν μεταβολὴν τῆς δραματικῆς πράξεως, παρατυπικὰ ἐννοοῦμεν ὅτι τὴν εὐθυμίαν, τὴν τέρψιν, τὴν φαιδρότητα διαδέχονται ἡ μελαγχολία, ἡ σκυθρωπότης καὶ ἡ κητῆρεια, ὅτι τὴν εὐωχίαν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἐγκοσμίου ζωῆς διαδέχονται ἡ μέριμνα καὶ ἡ προμελέτη τοῦ ἐπικειμένου θανάτου. Ὅθεν ὁ διάλογος τοῦ Φαίδωνος δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἡ κατ' ἐξοχὴν φιλοσοφικὴ τραγωδία. . . διότι ὁ πρωταγωνιστὴς τοῦ δράματος, ὁ Σωκράτης, παρίσταται ὡς ὁ ἦρωσ τῆς προόδου, ὡς ὁ διερμηνεὺς τῶν νέων ἀρχῶν τῆς καθαρᾶς θρησκείας, τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ λόγου διαφωτισομένης ἠθικότητος, ὅστις ἀνευδότης ἀντιπάλαιον κατὰ τῶν ἀβασανίστως καὶ αὐτομάτως ὑπὸ τῶν συγχρόνων του πιστευομένων θρησκευτικῶν, κοινωνικῶν καὶ ἠθικῶν δογμάτων οὐχ ἤττον ἢ κατὰ τῆς ὑπὸ τῶν

σοφιστῶν πρεσβευομένης ἀδιαφορίας τῶν προσόντων ἐκείνων, δι' ὧν χαρακτηρίζεται τὸ εὐγενὲς καὶ ὑπέροχον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐφ' ὅσον ἤρνοῦντο πᾶσιν μεταξὺ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, μεταξὺ δικαίου καὶ ἀδίκου, μεταξὺ ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς διακρίσιν, γίνεταί ἐπὶ τέλους μάρτυρ τοῦ νέου αὐτοῦ κηρύγματος, προσφέρει εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἀληθείας ὀλοκαύτωμα τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀτομικότητα, καὶ πίνει τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου μετὰ τῆς προσηκούσης εἰς τὸν ὑψηλὸν χαρακτῆρά του ἀταραξίας καὶ σταθερότητος.

Ἀλλ' ὁ Πλάτων προτίθεται οὐχὶ ἀπλῶς ν' ἀναδείξῃ ἔργον καλλιτεχνικόν, δραματικὸν ποίημα, ἀλλὰ καὶ τι ἐμβριθέστερον ὑπὸ τὴν ἐξωτερικὴν τύπην μορφήν νὰ ἐκθέσῃ τὰς βαθυτέρας φιλοσοφικὰς θεωρίας του περὶ ἰδεῶν καὶ τῆς πρὸς αὐτὰς σχέσεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς περὶ ἀθανασίας αὐτῆς καὶ τῆς μετὰ θάνατον ἀνταποδόσεως. Ἀλλ' εἰς τίνος ἄλλου στόμα ἤρμοζε προσφυσέστερον νὰ βάλῃ τὰς μεταφυσικὰς ταύτας καὶ ἠθικὰς διδασκαλίαις ἢ εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ διδασκάλου του, καθ' ἣν στιγμὴν ἐμελλε νὰ λυθῆ τῶν δεσμῶν τοῦ γήϊνου τούτου βίου, καὶ ἀνιπτάμενος εἰς αὐτὸ τὸ νοητὸν καὶ αἰετὸν, εἰς αὐτὸ τὸ θεῖον καὶ ἀπόλυτον ν' ἀπολαύσῃ τὸ ἀντικείμενον τῶν διηνεκῶν φιλοσοφικῶν πόθων του, τὴν καθαρὰν γνῶσιν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς πραγματικότητος; Καθόλου δ' εἰπεῖν ὁ συγγραφεὺς τοσοῦτον

(1) Ὁρα τὴμ. ΙΖ', σελ. 200, 227 καὶ 241.

εντέχνως ἐφιλοπόνησε καὶ ἐπεξεργάσθη ἅπαντα τὰ μέρη τῆς πραγματείας του, τοσοῦτον θαυμασίως συνεκέρασε τὸ παράδειγμα μετὰ τῆς θεωρίας, τὴν περιγραφὴν τοῦ Σωκράτους ἀποθνήσκοντος μετὰ τῶν ὑψηλοτέρων θεωριῶν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, ὥστε τὸ ἀριστοῦργημα τοῦτο τῆς Πλατωνικῆς ἀριστονοίας προσκρόντως ὁμολογεῖται πρὸ ἅπαντος τοῦ πεπολισμένου ἀρχαίου καὶ νεωτέρου κόσμου, ὡς τὸ κατακόρυφον σημεῖον εἰς ὃ δύναται νὰ φθάσῃ ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια. Τοῦ διαλόγου οὖν τούτου προτιθέμενοι ἦδη καὶ ἡμεῖς ὅπως ἐξάρωμεν τὰ κυριωδέστερα διανοήματα καὶ τῆς ἐνδομύχου αὐτῶν πλοκῆς καὶ ἐξυφάνσεως τὰ νοήματα ὅπως ἀνεύρωμεν, ἐφ' ὅσον αἱ ἀσθενεῖς ἡμῶν δυνάμεις τὸ ἐπιτρέπουσι, δεῖν ἵνα καὶ ἐπὶ τῆς προκειμένης μελέτης ἐφραμόζοντες τὴν αὐτὴν μέθοδον ἢ καὶ ἐν τῷ Συμποσίῳ ἐτηρήσαμεν, προτάζωμεν ὡς οἷόν τε ἐπιτομώτερον ἅμα δὲ καὶ εὐκρινέστερον τὴν τοῦ διαλόγου ὑπόθεσιν πρὶν ἢ ἀναδεχθῶμεν τὸ παρακεκινδυνευμένον βεβαίως, ἂν θέλῃ τις, πλὴν καὶ ἀναγκαῖον, τόλμημα τῆς τοῦ ἐμπειρομένου ἐρμηνείας καὶ διασαφήσεως.

Ἑπόθεσις. Φαίδων ὁ Ἡλείος, εἰς ἐκ τῶν ἐνθερμότερων καὶ μᾶλλον ἀφωσιωμένων μαθητῶν τοῦ Σωκράτους, ὁ μετὰ ταῦτα θεμελιώσας τὴν ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς πατρίδος του κληθεῖσαν Ἡλείακην Σχολὴν, διηγεῖται εἰς τὸν Ἐχεκράτη τὸν Πυθαγόρειον, τὸν ἐκ Φλιοῦντος, πόλεως τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Σικυωνίας, τοὺς ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ λόγους καὶ πράξεις τοῦ Σωκράτους κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ βίου του. Καὶ πρῶτον μὲν λύων τὴν ἀπορίαν τοῦ Ἐχεκράτους, θαυμάζοντος διὰ τὴν ἐξορᾶν ἐπὶ τριακοθημερίαν ἢ ἐκτέλεισις τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ἀπαντᾷ ὅτι αἴτιον τῆς βραδύτητος ταύτης ἐγένετο ἡ τυχαία σύμπτωσης τῆς καταδικῆς τοῦ σοφοῦ ἀνδρὸς μετὰ τῆς προετοιμασίας τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐν ἣ ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου ἡ ἐκτέλεισις τῆς θανατικῆς ποινῆς, μέχρις ὅτου τὸ εἰς Αἴθλον κατ' ἔτος πεμπόμενον ἱερὸν πλοῖον, ὅπως προσφέρει θυσίας εἰς τὸν Θεόν, ἐπαναστρέψῃ εἰς Ἀθήνας, οὕτως ὅμως ὁ ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀνέμων παρ' ἐλπίδα ἐμποδισθεὶς κατάπλους κατ' ἐκείνην τὴν περίπτωσιν, ἐπήνεγκε τὴν παράτασιν τῆς ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ διαμονῆς τοῦ Σωκράτους. Κατόπιν δὲ ἀναλαμβάνων τὴν λεπτομερῆ διήγησιν τῶν ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ διατρεζάντων, πληροφορεῖ τὸν Ἐχεκράτη ὅτι συναθροισθέντες λίαν πρῶτ' οἱ μαθηταί, πλὴν τοῦ Πλάτωνος ἀσθενοῦντος καὶ τινῶν ἄλλων, καὶ περιμείναντες εἰς τὸ εἰωθὸς μέρος πλησίον τοῦ δεσμοτηρίου, ἅμα ὡς ὁ θυρωρὸς ἐπέτρεψεν αὐτοῖς, εἰσῆλθον καὶ εὗρον τὸν Σωκράτη ἄρτι λελυμένον ἀπὸ τῶν δεσμῶν, ὅστις τρίβων τὸ λυθὲν σκέλος του, πῶς εἶπε φιλοσοφῶν περὶ τῆς ἀνθρωπίνης

φύσεως, ατὰ πάθη τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς λύπης καὶ τοῦ ὄντα ἀντίθετα, καὶ τοῖς μηδέποτε ταυτοχρόνως συνυπάρχοντα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀδιασπᾶστος ὅμως πρὸς ἄλληλα συνδέονται, καὶ τὴν τοῦ ἐνὸς παρουσίαν ἀνυπερθέτως διαδέχεται ἡ τοῦ ἑτέρου. Ὄθεν ἐὰν ὁ Αἰσωπὸς ἤθελεν ἐννοήσῃ τὴν μεταξὺ ἡδονῆς καὶ λύπης ὑπάρχουσαν ἀναγκαῖαν σχέσιν, θὰ εὐνόητε μῦθον πρὸς παραβολικὴν ἔκφρασιν τῆς ἀληθείας ταύτης.

Κέβης οὖν ὁ Θηβαῖος, ὁ εὐφυὲς ἑταῖρος τοῦ Σωκράτους, ἀκούσας τὸ ὄνομα τοῦ μυθοποιῦ, ἀνεμνήσθη τὴν παραγγελίαν φίλων τινῶν, μάλιστα δὲ Εὐηνου τοῦ ποιητοῦ ἅμα δὲ καὶ σοφιστοῦ, ἐπιφορτίσαντος αὐτὸν ἵνα ἐρωτήσῃ τὸν Σωκράτη ἐπὶ τίνι σκοπῷ, ἐνῷ οὐδέποτε παρὰ πάντα τὸν παρελθόντα βίον ἐπηρεασθῆναι εἰς σύνθεσιν ποιημάτων, βληθεὶς εἰς τὰ δεσμά ἐπεχείρησε νὰ στιχοιουργῆσῃ Αἰσωπείους μύθους καὶ νὰ συνθέσῃ τὸν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ὕμνον. Ἀέγε εἰς τὸν Εὐηνόν, ἐπανελάθεν ὁ Σωκράτης, τὴν ἀλήθειαν ὅτι ἐσχάτως ἐνησχολήθη εἰς τὴν ποίησιν, ἵνα δοκιμάσῃ τὴν ἔννοιαν ἐνουπνίου τινός, ὅπερ πολλάκις φοιτῶν εἰς ἐμὲ ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ μοι ἐπέταττε νὰ καταγίνωμαι καὶ νὰ καλλιερῶ τὴν μουσικὴν· καὶ ἐγὼ τέως μὲν ἐξελάμβανον τὴν ἐπιταγὴν ταύτην τοῦ Θεοῦ ὡς ἀπλήν προτροπὴν καὶ ἐνθάρρυνσιν ἵνα ἐξακολουθῶ τὰς συνήθεις περὶ τὴν φιλοσοφίαν ἀσχολίας μου, νομίζων ὅτι ἡ φιλοσοφία εἶναι ἡ πρωτίστη τῶν μουσικῶν τεχνῶν· ἀλλὰ μετὰ τὴν καταδικῆν μου, ἐνόσω διὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Θεοῦ δὲν ἐκτελεῖται καταδικαστικὴ ἀπόφασις, διενεώθη ὅτι ἂν τυχὸν τὸ ἐνούπνιον μοι ἐπέβηκε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐνσχῶ τὴν μουσικὴν κατὰ τὴν δημόδιον τῆς λέξεως σημασίαν, ὡφείλον νὰ μὴ ἀπειθῆσω εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ νὰ συνθέσω ποιήματα. (Πρὸς μείζονα δὲ ἐπεξήγησιν τῶν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους λεγομένων σημειούσθω ἐνταῦθα ὡς ἐν παρόδῳ, ὅτι ἡ λέξις μουσικὴ παρὰ τοῖς Ἕλλησι περιελάμβανεν οὐχὶ μόνον τὴν κυρίως πρὸ ἡμῶν λεγομένην μουσικὴν, ἀλλὰ καὶ ἀπάσας τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας τὰς ἐξευγενίζούσας τὴν ψυχὴν, καὶ μεταξὺ μὲν τῶν τεχνῶν μάλιστα τὴν ποίησιν, ἣν ὁ Σωκράτης χαρακτηρίζει ὡς τὴν δημόδιον μουσικὴν, μεταξὺ δὲ τῶν ἐπιστημῶν κατ' ἐξοχὴν τὴν φιλοσοφίαν, ἣν ὁ Πλάτων, ὡς καὶ πρὸ τούτου ὁ Πυθαγόρας, ἐθεώρει ὡς τὸ αἰσιον τῆς μουσικῆς.) Ἰδοὺ τὸ αἴτιον, εἶπε εἰς τὸν Εὐηνόν ἐξ ὀνόματός μου, προσέθηκεν ὁ Σωκράτης, δι' ὃ ἐσχάτως ἐπεχείρησα νὰ ὑμνήσω τὸν ἐορταζόμενον Θεόν καὶ νὰ στιχοιουργῶ ἐκ τῶν Αἰσωπειῶν μύθων τοὺς προχείρους καὶ ἐπελθόντας πρῶτους εἰς τὴν μνήμην μου. Πρὸς δὲ ἄσπασαί μοι αὐτὸν καὶ εἶπε, ἂν ἔχη γινῶσιν, νὰ μιμηθῇ τὸ παράδειγμά μου, καὶ ἂν ἦναι

φιλόσοφος νὰ με ἀκολουθήσῃ ὅσον ἔνεστι τάχιστα ὅπου καὶ ἐγὼ ὑπάγω σήμερον κατὰ διαταγὴν τῶν Ἀθηναίων, χωρὶς ὅμως νὰ μεταχειρισθῇ βίβιν κατὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ζωῆς, διότι λέγουσιν ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι θεμιτόν.

Ἐνταῦθα δὲ εἶναι ἀξιοσημείωτος ἡ ἐπιτηδειότης ἅμα δὲ καὶ ἡ ἀφέλεια, μεθ' ὧν ὁ συγγραφεὺς ἠρέμα καὶ ἀνεπαισθῆτως μεταβαίνει εἰς αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον τοῦ διαλόγου· διότι ἐξ ἐκείνης τῆς ἀπλῆς προσήσεως, ἐξ ἐκείνου τοῦ ἀνεπιτηδεύτου χαριεντισμοῦ τοῦ Σωκράτους λαμβάνει σύστασιν καὶ ἐξυφάνεται ἡ ὅλη πλοκὴ τοῦ συγγράμματος. Τί ἐνωσὶς διὰ τοῦ λόγου τούτου, ὦ Σωκράτης; ἐρωτᾷ αὐτὸν μετ' ἐκπλήξεως ὁ Κέβης· δὲν εἶναι θεμιτόν νὰ θανατώσῃ τις αὐτὸς ἑαυτὸν, καὶ ὅμως ὀφείλει ὁ φιλόσοφος νὰ ἐπιδιώκῃ ἄσμενος τὸν θάνατον. Καὶ μὲν ἤκουσα παρὰ Φιλολάου τοῦ Πυθαγορείου καὶ παρ' ἄλλων τινῶν, ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι θεμιτόν· παρ' οὐδενὸς ὅμως αὐτῶν οὐδέποτε ἤκουσα θετικόν τι καὶ ὀρισμένον. Δὲν πρέπει ν' ἀποθάρρύνεσαι, ἐπανελάθεν ὁ Σωκράτης, δι' ὃ, ἐνδέχεται ν' ἀκούσῃ σήμερον φαίνεται βεβαίως παράδοξον τὸ νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι ἡ ζωὴ μόνη ἀπάντων τῶν ἄλλων ἀνθρωπείων πραγμάτων εἶναι πάντοτε ἀπολύτως προτιμότερα τοῦ θανάτου, ἀνευ διακρίσεως προσώπων καὶ περιστάσεων· ἀλλ' ἐὰν ἔχη τὴν ἐξαιρέσιν του ὁ κωνίων οὗτος, ὡς καὶ πᾶς ἕτερος, καὶ ἐὰν εἰς τινὰς ἀνθρώπους, εἰς τοὺς φιλοσόφους, ὁ θάνατος ἦναι προτιμότερος τῆς ζωῆς, φαίνεται παράξενόν ὅτι εἰς τοὺς δὲν εἶναι ὅσιον νὰ εὐεργετῶσιν αὐτοὶ ἑαυτοὺς αὐτοχειριζόμενοι, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ περιμένωσιν ἄλλον εὐεργέτην. Ἡ δοξασία αὕτη, καὶ τοῖς ἐπιπολαίως θεωρουμένη φαίνεται παράλογος, ἔχει ὅμως ἴσως τινὰ λόγον. Δὲν ἀναφέρω, λέγει, εἰς μαρτυρίαν τὴν ἐν τοῖς μυστηρίοις διδασκαμένην ἀρχὴν, καθὼ σκοτεινὴν καὶ δύσκολον, ὅτι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι εὐρισκόμεθα ἐν τῷ σώματι τούτῳ ὡς ἐν δεσμοτηρίῳ, ἐξ οὗ δὲν ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ δραπετεύωμεν· ἀλλ' ἰδοὺ λέγεται ἄλλη τις ἀρχὴ ἣ τις μοι φαίνεται ὀρθή, ὅτι οἱ θεοὶ ἐπιμελοῦνται ἡμῶν καὶ ὅτι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἀνήκομεν εἰς αὐτοὺς ὡς κτήματα. Ἰπὸ ταύτην λοιπὸν τὴν ἐποψίν δὲν εἶναι ἄλογον νὰ εἶπῃ τις ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει ἐξουσίαν νὰ θανατόνῃ ἑαυτὸν πρὶν ἢ ὁ Θεὸς ἐπιβάλλῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἀνάγκην ταύτην, ὡς τὴν ἐπέβαλε καὶ εἰς ἐμὲ σήμερον. Ἀλλ' ἐὰν ὁ Θεὸς ἐπιμελήται ἡμῶν, ἀντιτίθει ὁ Κέβης, καὶ ἡμεῖς εἴμεθα κτήματα ἐκείνου, εἶναι ἄτοπον ὅπερ ἀρτίως δι' ἄσχυρίζεσο, ὦ Σωκράτης, ὅτι ὁ φιλόσοφος ὀφείλει νὰ ἐνσμενίζῃται εἰς τὸν θάνατον· διότι εἶναι παράλογον τὸ νὰ μὴ ἀγανακτώσιν οἱ φρονιμώτατοι ἀπολύμενοι τῆς ἐπιστάσεως τῶν θεῶν, οἵτινες εἰσιν ἀριστοὶ τῶν ὄντων ἐπιστάται. Ὄθεν εἶναι ἴδιον ἀνοή-

του ἀνθρώπου τὸ νὰ μὴ ἀναλογίζῃται ὅτι πρέπει ὄχι νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸν ἀγαθὸν δεσπότην, ἀλλ' ὅσον ἔνεστι συντονώτερον νὰ μένῃ εἰς αὐτὸν προσκολλημένος· ὁ δὲ φρόνιμος ἐπιθυμεῖ νὰ ἦναι πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιν τοῦ καλλιτέρου του. Ἐκ τούτων οὖν ἔπεται, ὦ Σωκράτης, τὸ ἐναντίον ἢ ὅ, τι πρὸ ὀλίγου διεβεβαίους· οἱ μὲν φρόνιμοι πρέπει ν' ἀγανακτώσιν μέλλοντες ν' ἀποθάνωσιν, οἱ δὲ ἄφρονες νὰ χαίρωσιν.

Ἐνταῦθεν οὖν λαμβάνων τὸ ἐνδύσιμον ὁ Σωκράτης ἄρχεται ἐκδηλῶν τὴν ἀκλόνητον καὶ πλήρη πεποίθησίν του, ὅτι θέλει μεταβῆναι εἰς θεοὺς σοφοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς δικόφρους τῶν ἐπιστατούντων τοῦ ἐπιγείου τούτου κόσμου, ἅμα δὲ ἐκφράζων τὴν ἐλπίδα του, εἰ καὶ μετὰ τινος ἐνδοιασμοῦ, ὅτι θέλει συναντήσῃ ἐκεῖ ἀνθρώπους τετελευτηκότας καλλιτέρους τῶν ἐνθάδε, οἷους ἀναφέρει ἐν τῇ Ἀπολογία (κεφ. 32), τοὺς υἱοὺς τῶν θεῶν, τοὺς σοφοὺς ἐκείνους δικαστὰς τοῦ ἄδου, τὸν Μίνωα, τὸν Ραδάμανθυον, τὸν Αἰακὸν καὶ τὸν Τριπτόλεμον, τὸν Παλαμήδη καὶ τὸν Αἰκντα, τοὺς ἥρωας τοὺς ἀδίκως ὡς αὐτὸς ἀποθανόντας, τοὺς ἀρχαίους περιωνύμους αἰοιδούς, τὸν Ὀρφέα, τὸν Μουσαῖον, τὸν Ὀμηρον, τὸν Ἡσίοδον καὶ ἄλλους μυρίους τοιούτους ἀνδρας καὶ γυναῖκας. Πρὶν ὅμως διακοινώσῃ εἰς τὸν Κέβητα καὶ τὸν Σιμμίαν τοὺς λόγους τούτων τῶν ἐλπίδων του καὶ πεποιθήσεων ἀκροάζεται τὸν Κρίτωνα, ὅστις πρὸ πολλοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἤθελε ν' ἀναγγεῖλῃ εἰς αὐτὸν ὡς ἐκ μέρους τοῦ δώσοντος τὸ φάρμακον (ἐτέρου ὄντος τοῦ ἐν τῷ 65 κεφαλαίῳ τοῦ Διαλόγου τούτου μνημονευομένου ὑπέρτερου τῶν ἐνδεκα), ὅτι τὸν ὀφείλει νὰ συζητῇ ὅσον τὸ δυνατόν ἐλάχιστα, διότι διὰ τῆς συζητήσεως ὑπὲρ τὸ δέον θερμαινόμενος ἐμποδίζει τὴν ἐνέργειαν τοῦ φαρμάκου· ἄλλως οἱ τοιοῦτοι ἐνίοτε ἀναγκάζονται νὰ ἐπαναλάβωσι δις καὶ τρίς τὴν πόσιν τοῦ κωνείου.

Ταῦτα δ' ἀκούσας ὁ Σωκράτης καὶ παρ' οὐδὲν λογιζάμενος τὴν παραγγελίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἐπιχειρεῖ ἵνα δώσῃ λόγον ἐνώπιον τῶν μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγόμενων, διὰ τὴν πιστεύει ὅτι ὁ τῶν ἐγγύψας εἰς τὴν μελέτην τῆς φιλοσοφίας ὀφείλει νὰ ἔχη θάρρος μέλλων ν' ἀποθάνῃ καὶ νὰ ἦναι εὐελπίς ὅτι, ὅταν τελευτήσῃ θέλει ἀπολύσειν μέγιστα ἀγαθὰ. Ὁμολογηθείσης δὲ τῆς ἀρχῆς ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἀπαλλαγὴ καὶ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, τὸ ἀσχόλημα τοῦ φιλοσόφου, ἐξακολουθεῖ λέγων ὁ Σωκράτης, δὲν εἶναι τὸ σῶμα καὶ αἱ περὶ αὐτοῦ μέριμναι, οἷον αἱ περὶ τῶν σιτίων καὶ ποτῶν, καὶ ἀφροδισίων καὶ καλλωπισμῶν, ἀλλ' ἀπεναντίας τὸ ν' ἀπέχη τοῦ σώματος καθ' ὅσον δύναται καὶ νὰ τρέπται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν. Πρὸς δὲ, ἐπειδὴ αἱ αἰσθήσεις ἀπατῶσι νοθεύουσαι τὴν γινῶσιν τοῦ ἀληθοῦς, ὅπερ ἀποκαλύ-

πιεται εις την ψυχην δια του καθαρου λόγου, ανάγκη ο φιλοσοφών, όπως αποκτήση την γνώσιν αυτού του δικαίου, του αγαθού, του καλού και της ουσίας πάντων των όντων, ανάγκη, λέγω, να εφαρμόση την διάνοιαν όσον το δυνατόν αυτήν καθ' εκυτήν ειλικρινή εις την έρευναν εκάστου όντος αυτού καθ' εκυτό ειλικρινούς, αποφεύγων, τι μάλιστα την συγκοινωνίαν των αισθήσεων καθόλου δε σύμπαντος του σώματος, διότι τούτο ταραττει και παρεμποδίζει την ψυχην ν' αποκτήση την αλήθειαν και την φρόνησιν. Ένταυθα άρα έπεται ότι, ενόσω έχομεν το σώμα και η ψυχή μας είναι συμπεφυμένη μετά του τοιούτου κακού, ουδέποτε θέλομεν αποκτήσιν εντελώς το αντικείμενον των επιθυμιών μας ήτοι την αλήθειαν διότι το σώμα παρέχει εις ημάς μύριας ασχολίας, αναγκαζομένους να επρκώμεν εις τας ανάγκας του. Όθεν εάν μέλλωμεν ποτε να προσκτήσωμεν καθαράν γνώσιν τινός πράγματος, δέον ν' αποχωριζόμεθα του σώματος, και δι' αυτής καθ' εκυτήν της ψυχής να θεωρώμεν αυτά καθ' εκυτά τα πράγματα και τότε θ' απολαύσωμεν εκείνο, υπερ επιθυμούμεν, την φρόνησιν μετά θάνατον, ουχι δε διαρκούσης της ζωής; και εν όσω ζώμεν, θέλομεν προσεγγίσειν μάλιστα εις την αληθή επιστήμην εάν δεν συγκοινωνώμεν μετά του σώματος ειμή ότε έπείγει μεγίστη ανάγκη, και καθυπεύομεν του μολυσμού του έως ου ο Θεός αυτός μας απολύση και ούτως απαλλακτόμενοι καθαροί των παθών του σώματος θέλομεν συνδιατρίβειν, ως είναι πιθανόν, με ανθρώπους καθαρούς ως ημεεις, και θέλομεν γνωσκείν δι' ημών αυτών την ουσίαν των όντων, αυτη δε εστιν η αλήθεια. Τι δε άλλο είναι η καθήκεια ή το χωρίζειν όσον οίόν τε μάλιστα την ψυχην από του σώματος, και εθίζειν αυτήν να επανακάμπτεται εις εκυτήν, και να ζη έφ' όσον δύναται κατά τε την παρούσαν και την μέλλουσαν ζωήν, μόνη καθ' εκυτήν, εκλυομένη ως εκ δεσμών εκ του σώματος; Αυτη δε η λύσις και ο χωρισμός της ψυχής από του σώματος δεν ονομάζεται θάνατος; Όθεν οι όρθως φιλοσοφούντες, ών μελέτημα είναι αυτό τούτο, η λύσις και ο χωρισμός της ψυχής από του σώματος, δεν είναι γελοίον ν' αγανακτώσιν, όταν επέρχεται εκείνο θ δια βίου ώρέγοντο, όταν επέρχεται ο θάνατος, και δεν είναι παράλογον να μη πορεύονται άσμενοι εκεί, ενθα αφικόμενοι έλπίζουσι ν' απολαύσωσι το αντικείμενον του δια βίου πόθου των, την φρόνησιν;

Πρός δε οι καταφρονούντες το σώμα και άπριερούμενοι εις την μελέτην της φιλοσοφίας, ουτοι μόνοι κέκτηνται μάλιστα και τας άλλας αρετάς, οίον την ανδρίαν, την εγκράτειαν και την δικαιοσύνην ουτοι μόνοι είναι αληθώς ήθικοι και ενάρετοι διότι

όλοι οι άλλοι άνθρωποι, θεωρούντες τον θάνατον ως το μέγιστον των κακών, ενασκώσι συνήθως την αρετήν καθ' εξιν η ενεκεν υπολογισμού του προσωπικού αυτών συμφέροντος, ουχι εξ ιδίας αυτογνωσίας και πεποιθήσεως. Ούτω π. χ. οι ανδρειοι υπομένουσι τον θάνατον δια φόβον μείζονος κακού, οίον της δουλείας, η της δυσφημίας, η της υπό του νόμου επιβλαβόμενης ποινής. Όθεν οι τοιοῦτοι δια φόβον και δειλίαν εισιν ανδρειοι, υπερ άτοπον. Το αυτό δε τούτο παρκατηρείται και εις τους εγκρατεεις διότι απέχονται ήδονών τινων φοβούμενοι μήπως στερηθώσιν άλλων ών επιθυμούσι και εις ας βέπουσιν. Όθεν οι τοιοῦτοι είναι εγκρατεεις και σώφρονες δι' ακολασίαν και ακράτειαν. Όπως δ' ειπείν αληθής αρετή είναι μετά φρονήσεως ανεξκρητήτως των ήδονών και των φόβων και πάντων των άλλων παθών, ενθ' άνευ φρονήσεως η αρετή, ήτις συνίσταται εις ανταλλαγην ήδονής προς ήδονην, και λύπης προς λύπην, και φόβου προς φόβον, είναι φαντασιώδης, δουλική, άνευ αληθείας διότι η αλήθεια της αρετής συνίσταται εις κάθαρσιν τιναν από παντός πάθους και η εγκράτεια και η δικαιοσύνη και η ανδρία και αυτη η φρόνησις είναι καθαρός τις οι δε κεκαθαρμένοι εισιν οι όρθως φιλοσοφήσαντες.

Διαλεχθέντος δε του Σωκράτους ταυτα, ο Κέβης υπολαβών ειπεν· ή Σώκρατες, τα μεν άλλα τα υπο σου λεχθέντα μοι φαίνονται όρθα, εν δε μόνον αποβάνει απίστευτον εις τον άνθρωπον το περι της ψυχής, μήπως, όταν αποχωρισθη του σώματος, δεν υπάρχει πλέον, μήπως εν η ημέρα αποθάνη ο άνθρωπος διελύηται ως άτμος η καπνός άρδην αφανίζομένη. Όθεν ου υπάρχει η ψυχή μετά θάνατον και ου διατηρεί την ζωτικην ενέργειαν και την γνωστικην δύναμιν, ιδου ό,τι έσως δειται έρμηνείας και αποδείξεως.

Έχομεν κατά παράδοσιν, απαντα ο Σωκράτης, αρχαιον δόγμα το περι της των ψυχών μεταναστάσεως, καθ' ο αι ψυχαι μεταθίνουσιν εκ τούτου του κόσμου εις τον άδην και το ανάπαινον. Εάν δε το πράγμα έχη ούτω, και οι άνθρωποι μετά θάνατον επανέρχωνται εις την ζωήν, αναγκαίως έπεται ότι αι ψυχαι ημών κατ' εκείνο το χρονικόν διάστημα είναι εις τον άδην διότι δεν επανήρχοντο εις τον κόσμον αν δεν υπήρχον πλέον και είναι αποχωριστά απόδειξις της μετά θάνατον υπάρξεως των, εάν τωόντι γένη εις ημάς φανερόν, ότι οι ζώντες δεν γεννώνται ειμή εκ των τεθνεώτων. Εξηγει δε το δόγμα τούτο δια του εν τη φύσει επικρατούντος γενικού νόμου του εφαρμοζομένου ου μόνον επι των ανθρώπων, αλλά και επι πάντων των ζώων και των φυτών και συλλήθδην επι πάντων όσα έχουσι γένησιν, δι' ου τα εναντία γεννώνται εκ των εναντιών,

είν το μείζον γεννᾶται εκ του πρότερον όντος ελάττονος, και το ελάττον εκ του πρότερον όντος μείζονος. Ωσαύτως δε και το ασθενέστερον εξ ισχυροτέρου και το ταχύτερον εκ βραδυτέρου και το χειρότερον εκ καλητέρου. Προσέτι δε μεταξύ των δύο εναντιών είναι και τι διάμεσον, δι' ου μεταβάνει τι από του ενός εναντίου εις το άλλο, και πάλιν από τούτου εις εκείνο. Η μεταβάσις του μείζονος εις το ελάττον προϋποθέτει ως διάμεσον την φθίσιν, και η του ελάττονος εις το μείζον την αύξησιν. Εάν λοιπόν η ζωη ήναι το εναντίον προς τον θάνατον, καθως ο ύπνος προς την εγρηγορσιν, και εάν τα εναντία γίνωνται εξ άλλήλων, έπεται ότι εκ του ζώντος γίνεται το τεθνηκός, και πάλιν εκ του τεθνεώτος το ζών. Υπάρχουσιν άρα αι ψυχαι ημών μετά θάνατον εν άδου. Εκ δε των δύο διαμέσεων, δι' ών γίνεται η μεταβάσις από της ζωής εις τον θάνατον και αντιστρόφως, το μεν είναι φανερόν διότι υποπίπτει εις τας αισθήσεις, είναι το θνήσκειν, το δε καλείται αναβίωσις, επανάγουςα από της του θανάτου καταστάσεως εις την της ζωής. Αμφότεροι δε αυται αι μεταβάσεις είναι επίσης αναγκαίαι και απαρκίτητοι, ώσκει εν κύκλω εις άλλήλας επαναστρέφουσαι διότι εάν δεν ήτον ειμή μίξ μόνη μεταβάσις από του ενός εις το έτερον εναντίον, μηδεν ανεκάμπετο από τούτου εις εκείνο, τα πάντα επι τέλους ελάμβανον το αυτό σχημα, κατκιντώντα εις την αυτην καταστάσιν παουότης της γενέσεως. Ως επι παραδειγματος, εάν πάντα της ζωής μετέχοντα απέθνησκον και αποθνήσκοντα έμενον εν τη αυτη καταστάσει και πάλιν δεν ανεβίωσκοντο, κατ' αναγκαίον λόγον παρείπετο πάντα τα ζώντα ν' αποθάνωσι και να μην υπάρχει πλέον ζών.

Ο Κέβης, συναιών εις τα παρα του Σωκράτους ήδη ειρημένα περι της υπάρξεως της ψυχής μετά τον αποχωρισμόν αυτής από του σώματος, αναφέρει και άλλην απόδειξιν, ης άλλοτε ο Σωκράτης επροήσαστο χρῆσιν προς στήριξιν της διδασκαλίας του, περι της προϋπάρξεως της ψυχής και προ της μετά του σώματος ενώσεώς της διότι εν τῷ διαλόγῳ τῷ επιγραφομένῳ Μένωνι ο Σωκράτης, ίνα αποδείξῃ ότι πάσα επιστήμη είναι ανάμνησις, και ότι εκείνο υπερ οι άνθρωποι συνήθως αποκλοῦσι *μανθάνειν* δεν είναι άλλο τι *ειμή αναμιμνήσκεσθαι*, παραλαμβάνει προς επιβεβαίωσιν της διδασκαλίας του δοῦλον τινά, οστις ευμεθέδως και σκοπίμως ερωτώμενος περι γεωμετρικῶν προτάσεων, ών ουδεμίαν εκέκτητο γνώσιν, αποβάνει ίκανός ὡπως απαντᾷ εις τας ερωτήσεις ως ειδήμων της Γεωμετρίας. Όθεν εκ της Σωκρατικής ταύτης θεωρίας νομίζει ο Κέβης, ότι αποχωρώντως αποδεικνυται η ψυχή, φέρουσα μεθ' αυτης τας γνώσεις των πραγμάτων κατὰ την εις

το σώμα τούτο εισέλευσίν της, επομένως δε υπάρχουσα πριν γεννηθῆ ο άνθρωπος. Ταύτην δε την διδασκαλίαν του, ης εποικήταο μνησιν ο Κέβης, αναλαμβάνων νυν αυθις ο Σωκράτης, αναπτύσσει αυτην ετι ακριβέστερον. Ιδου δε η σειρά των συλλογισμών του είναι, λέγει, ομολογούμενον, ότι αναμιμνήσκειται τις, εκείνα μόνον άτινα πρότερον ήπίστατο· ομοίως δε ότι αναμιμνήσκειται τις εν πρότερον ιδών η ακούσας η δι' άλλης τινός αισθήσεως αντιληφθείς τινος δεν αποκτᾷ μόνον την γνώσιν του πράγματος τούτου, αλλά ταυτόχροτως ανακαλή εις τον νουν του και άλλο τι υπερ είναι αντικείμενον ουχι της αυτης, άλλ' έτερας γνώσεως οίον ιδών τις λίθον, η ίμάτιον, η άλλο τι, ουχι μόνον λαμβάνει γνώσιν της λύρας ταύτης, αλλά και καθ' ειρμόν των ιδεών σχηματίζει συγχρόνως εν τη διανοία του και την εικόνα του ανθρώπου εκείνου προς τον άνηκεν η λυρα· η και ιδών λυραν εξωγραφημένην αναμιμνήσκειται αυτην την λυραν και τούτο δε καλείται ανάμνησις. Κατά πάσα δε ταύτας τας περιστάσεις συμβαίνει ότι η ανάμνησις γίνεται είτε ενεκεν της ομοιότητος, είτε ενεκεν της αντιθέσεως. Οταν δε τις αναμιμνήσκηται τι ενεκεν της ομοιότητος αναγκαίως εννοει άμέσως είτε το ομοίωμα είναι κατὰ τι ελλειπές ως προς το πρωτότυπον υπερ ανεμνήσθη, είτε όχι. Ούτω π. χ. βλέποντες η ζύλα ξα, η λίθους ξσους, η άλλα τινά τοιαυτα, εκ τούτων εννοοῦμεν την ιδεαν της ισότητος, ήτις δεν είναι ουτε εκείνα τα ζύλα ουτε εκείνοι οι λίθοι, άλλ' έτερα τούτων, διότι τα ζύλα και οι λίθοι και τοι διαμένοντα εν τη αυτη καταστάσει, ότε μεν φαίνονται ίσα, ότε δε ανισα κατὰ τα αντικείμενα προς θ παραβάλλονται, ενθ' η ιδεα της ισότητος υφίσταται πάντοτε η αυτη, ουδε αυτη η ισότης φαίνεται ποτε ανισότης, ενθ' τα αισθητικά αντικείμενα ότε μεν παρίστανται ίσα, ότε δε ανισα. Όθεν αυτη η ισότης και τα ίσα αντικείμενα δεν είναι το αυτό, άλλ' έτερα. Όταν τις λοιπόν ιδών πράγμα τι εννοη έτερον είτε όμοιον, είτε ανόμοιον, τούτο αναγκαίως είναι ανάμνησις. Αλλ' όταν βλέπη τις η ζύλα η άλλα αισθητικά αντικείμενα ίσα, δεν φαίνονται βεβαίως εις αυτον ότι είναι ίσα απαρκλλάκτως ως αυτη η ισότης, άλλ' ότι είναι πολλῶ ενδέστερα και ατελέστερα ταύτης. Πλην ο σχηματίζων την κρίσιν ταύτην μέλλει αναγκαίως να εγνωρίσει προλαβόντως εκείνο το έτερον, προς θ το αισθητικόν τούτο αντικείμενον προμοιάζει μεν, είναι όμως ενδέστερον. Ανάγκη άρα να ελάβομεν την γνώσιν αυτης της ισότητος προ της εποχής εκείνης, καθ' ην βλέποντες το πρώτον πράγματα ίσα, εκρίναμεν ότι ταυτα πάντα τείνουσι μεν προς αυτην την ισότητα, αδυνατούσιν όμως κατὰ την ατέλειαν της φύσεώς των να την φθάσωσιν.

Εάν λοιπόν πρό τῆς γεννήσεώς μας ἐλάβομεν τὴν ἰδέαν τῆς ἰσότητος, ἐγινώσκομεν καὶ πρὶν ἢ γεννηθῶμεν καὶ ἅμα ὡς ἐγεννήθημεν ὄχι μόνον τὸ ἴσον καὶ τὸ μείζον καὶ τὸ ἔλαττον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ καλὸν καὶ αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν καὶ δίκαιον καὶ ὅσιον καὶ ἅπαντα ὅσα χαρακτηρίζομεν διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς οὐσίας, ἐπομένως δὲ αὐτῶν τῶν ἰδεῶν. Εάν δὲ ἀποκτήσαντες τὰς γνώσεις ταύτας πρὶν γεννηθῶμεν τὰς ἀπωλέσαμεν, ὕστερον δὲ ἀντιλαμβάνομενοι τὰ αἰσθητικὰ ἀντικείμενα ἀναγκάζομεν τὰς γνώσεις ἐκείνας, ἃς τινὰς εἶχομεν καὶ πρότερον, ἀναγκαιῶς ἐπεταὶ ὅτι ἐκεῖνο ὕπερ κλοῦμεν μάθησιν εἶναι ἀνάγκησιν οἰκείων γνώσεων, ἧτις ὀρθῶς καλεῖται ἀνάμνησις. Ἐκ τῶν προεκτεθέντων λοιπὸν συνάγεται ὅτι, εάν ὑπάρχωσιν ἐκεῖνα ἅτινα ἀδιαλείπτως διὰ στόματος ἔχομεν, τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι οὐσίαι τοῦ αὐτοῦ εἶδους, καὶ εάν ἀληθεύῃ ὅτι τὰς αἰσθητικὰς ἐντυπώσεις ἀναφέρομεν εἰς ταύτας ὡς τὸ ἀρχέτυπον αὐτῶν, ὕπερ ἀνευρίσκομεν προὔπαρχον ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, καὶ τὰς παραβάλλομεν πρὸς τοῦτο τὸ ἀρχέτυπον, ἀνάγκη, ὥσπερ καὶ τοῦτο ὑπάρχει, οὕτω καὶ νὰ ὑπάρχη ἡ ἡμετέρα ψυχὴ καὶ πρὶν ἢ γεννηθῶμεν.

Ὁ Σιμμίας καὶ ὁ Κέβης ἀποδέχονται μὲν ὅτι ὁ Σωκράτης ἀπέδειξε τὴν προὔπαρξιν τῆς ψυχῆς, ἀντιτείνουσιν ὅμως ὅτι ἀπέδειξε καὶ τὴν μετὰ θάνατον ὑπαρξιν, διότι εἰσέτι ὑφίσταται ἡ δημόδης ἐκείνη ὑπόνοια μήπως ἡ ψυχὴ ἀποθνήσκοντος τοῦ ἀνθρώπου διασκεδάννυται καὶ πᾶν ὑπάρχουσα. Ὅθεν ὁ Σωκράτης ἀποδείξας ὅτι ἡ ψυχὴ μας ὑπῆρχε πρὶν ἢ γεννηθῶμεν, ὀφείλει κατ' αὐτοὺς νὰ προσποδείξῃ ὅτι καὶ ἀφοῦ ἀποθάνωμεν, ἡ ψυχὴ θὰ ὑπάρχη οὐδὲν ἧττον ἢ πρὸ τῆς γεννήσεώς μας.

Ἄλλ' ὁ Σωκράτης ἀπαντᾷ εἰς τὰς ἐνστάσεις ταύτας τοῦ Σιμμίου καὶ τοῦ Κέβητος, ὅτι τὸ ὑπ' αὐτῶν ζητούμενον εἶναι ἤδη ἀποδεδειγμένον, ἀρκεῖ μόνον νὰ συνάψωσι τὴν τελευταίαν ταύτην ἀπόδειξιν μετὰ τῆς προηγουμένης ὁμολογηθείσης· διότι εάν ἡ ψυχὴ μας ὑπάρχη καὶ πρὸ τῆς γεννήσεως, καὶ ἦναι ἀνάγκη εἰσερχομένη εἰς τὴν ζωὴν νὰ ἐξέρχεται ἐκ τῶν κόλπων τοῦ θανάτου, ἐφ' ὅσον κατὰ τινὰ σταθερὸν νόμον τῆς φύσεως οὐδὲν τι ἀπόλλυται, ἀλλὰ τὰ πάντα ἀπλῶς μεταβάλλονται, πῶς δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάρχη καὶ μετὰ θάνατον, ἀφοῦ πρέπει νὰ ἐπαναστρέψῃ εἰς τὴν ζωὴν; Ἄλλ' ὁ Σωκράτης, μὴ ἀρκούμενος εἰς τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα, ἵνα ἄρῃ πάντα δισταγμὸν ἐπιχειρεῖ αὐτὸς νὰ φέρῃ νέας ἀποδείξεις ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος. Τί ἄλλο σημαίνει, λέγει, τὸ διασκεδάννυσθαι εἰ μὴ τὸ διαλύεσθαι καὶ ἀποσυντίθεσθαι; Ἴνα λοιπὸν διακριθῇ τι εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη πρέπει νὰ ἔχη μέρη καὶ νὰ ἦναι σύνθετον· εάν δὲ ἦναι τι ἀπλοῦν καὶ ἀσύνθετον, εἶναι ἀνεπί-

δεκτον διαλύσεως καὶ ἀποσυνθέσεως. Ὅσα λοιπὸν εἶναι πάντοτε τὰ αὐτὰ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει, ἐπεταὶ ὅτι ταῦτα μάλιστα εἶναι τὰ ἀπλᾶ καὶ ἀσύνθετα, τὰ δὲ ἀείποτε μεταβαλλόμενα καὶ μηδέποτε τὰ αὐτὰ ὄντα, ὅτι ταῦτα εἶναι τὰ σύνθετα. Τώρα αὐτὸ τὸ ἴσον, αὐτὸ τὸ καλὸν, αὐτὸ τὸ ὄν οὐδέποτε ἐπιδέχονται κλῆν τὴν ἐλαχίστην μεταβολήν, ἀλλ' ἔκαστον αὐτῶν ἀπλοῦν ὄν καὶ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, διαμένει τὸ αὐτὸ πάντοτε, οὐδέποτε κατ' οὐδένα τρόπον οὐδεμίαν ὑφίσταμενον ἀλλοίωσιν. Ἀπεναντίας δὲ πάντα τὰ ἄλλα τὰ μετέχοντα τῆς ἀπολύτου ἰδέας τοῦ καλοῦ, ἢ τοῦ ἴσου, ὡς ἄνθρωποι ἢ ἵπποι, ἢ ἱμάτια καὶ ἄλλα τοικῶτα, οὐδέποτε διαμένουσιν ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει οὔτε πρὸς ἑαυτὰ οὔτε πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ διηλεκτικῶς ἀλλοιοῦνται καὶ μεταβάλλονται. Καὶ ἐνῶ ταῦτα ὑποπίπτουσιν εἰς τὰς αἰσθησεις, ἐκεῖνα ἅτινα εἰσὶ πάντοτε ταῦτά, ἄλλως δὲ γίνονται ἀντιληπτά εἰμὴ διὰ τοῦ λόγου, διότι τὰ ταῦτα εἰσὶν αἴθλα καὶ ἀόρατα. Ἰπάρχουσι λοιπὸν δύο εἶδη ὄντων, τὸ μὲν ὄρατον, τὸ δὲ ἀειδὲς, τὸ μὲν αἰεταῦτον, τὸ δὲ ἀδιαλείπτως μεταβαλλόμενον. Καὶ τὸ μὲν σῶμα ἡμῶν εἶναι ὁμοιότερον καὶ συγγενέστερον πρὸς τὸ ὄρατον, ἢ δὲ ψυχὴ εἶναι ἀειδὲς καὶ ἀόρατον· ἧτις ὅταν μὲν μεταχειρίζεται τὸ σῶμα ἵνα παρατηρῇ τι ἀντικείμενον, ἢ διὰ τῆς ὁράσεως ἢ διὰ τῆς ἀκοῆς ἢ δι' ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως, τότε ἔλκεται ὑπὸ τοῦ σώματος εἰς τὰ αἰσθητικὰ καὶ μεταβαλλόμενα, καὶ αὐτὴ πλανᾶται καὶ ταράττεται· ὅταν δὲ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐξετάζῃ τὰ πράγματα, τότε τρέπεται εἰς τὸ καθαρὸν καὶ αἰθιῶν καὶ ἀθάνατον καὶ ἀναλλοίωτον, καὶ ὡς συγγενὴς αὐτοῦ συνδιάγει πάντοτε μετ' ἐκείνου ὅταν ἐπανακάμπτεται εἰς ἑαυτὴν, καὶ ἀσχιζομένη εἰς ἀντικείμενα ἀείποτε ταῦτα εἶναι ἡ αὐτὴ, καὶ μετέχει τρόπον τινὰ τῆς φύσεως ἐκείνων· αὐτὴ δὲ ἡ κατάστασις αὐτῆς καλεῖται φρόνησις.

Ἐκτὸς δὲ τούτου εἶναι φανερόν ὅτι, ὅταν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἦναι ὁμοῦ συνδεσμένα, ἢ φύσις ἐπιβάλλει· τὸ μὲν νὰ ἦναι δούλον καὶ νὰ ὑπακούῃ, τὸ δὲ ν' ἄρχῃ καὶ νὰ δεσπόζῃ. Ὅθεν καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην ἡ μὲν ὁμοιάζει πρὸς τὸ θεῖον, τὸ δὲ πρὸς τὸ θνητὸν, ἐφ' ὅσον τὸ μὲν θεῖον εἶνε φύσις ἀρχικὸν καὶ ἡγεμονικόν, τὸ δὲ θνητὸν δουλικόν καὶ ὑπήκοον. Ἐκ πάντων οὖν τῶν εἰρημένων ἀναγκαιῶς ἐπεταὶ ὅτι ἡ μὲν ψυχὴ εἶνε ὁμοιότατον πρὸς τὸ θεῖον καὶ ἀθάνατον καὶ νοητὸν καὶ ἀπλοῦν καὶ ἀδιάλυτον καὶ αἰεταῦτον πρὸς ἑαυτὸ, τὸ δὲ σῶμα πρὸς τὸ ἀνθρώπινον καὶ θνητὸν καὶ ἀνόητον καὶ σύνθετον καὶ διαλυτὸν καὶ οὐδέποτε ταῦτὸν πρὸς ἑαυτὸ.

Μετὰ δὲ τοὺς λόγους τούτους καὶ ἄλλους τοιούτους, μακρᾶς σιγῆς γενόμενης, ὁ Σωκράτης, ἰδὼν τὸν Κέβητα καὶ τὸν Σιμμίαν πρὸς ἀλλήλους ψιθυρίζοντάς, μήπως νομίζετε, εἶπεν, ὅτι αἱ ἀποδείξεις μου

εἶναι κατὰ τι ἐλλειμματώδεις; διότι βεβαίως εάν τις τὰς ἐξετάσῃ ἀκριβῶς, παρέχουσιν ἀφορμὴν εἰς πολλοὺς ἐνδοιασμοὺς καὶ ἀντιρρήσεις.

Οἱ δὲ, καίτοι τὸ πρῶτον ὑποστελλόμενοι καὶ δκνοῦντες νὰ ἐκδηλώσωσι τὰς ἀπορίας τῶν δι' ἀνασκοπὴν πρὸς τὸν διδάσκαλον καταπιεζόμενον ὑπὸ τῆς παρούσης συμφορᾶς, παροτρυνόμενοι ὅμως ὑπ' αὐτοῦ νὰ τὸν ἐρωτήσωσιν ἐλευθέρως ὅ, τι ἂν θέλωσι, προτείνουσι τοὺς δισταγμοὺς τῶν πρῶτον ὁ Σιμμίας καὶ κατόπιν ὁ Κέβης.

Τὰ περὶ τῆς ψυχῆς ῥηθέντα δύνανται, λέγει ὁ Σιμμίας, νὰ ἐφαρμόσῃ τις καὶ ἐπὶ τῆς ἀρμονίας τῆς τε λύρας καὶ τῶν χορδῶν τῆς λέγων, ὅτι ἡ μὲν ἀρμονία εἶναι τι ἀόρατον καὶ ἀσώματον καὶ πάγκαλόν τι καὶ θεῖον ἐν τῇ καλῶς ἡρμοσμένῃ λύρα, αὐτὴ δὲ ἡ λύρα καὶ αἱ χορδαὶ εἶναι σώματα σύνθετα καὶ γαιώδη καὶ θνητῆς φύσεως. Ὅθεν συλλογιζόμενος κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον θὰ ἰσχυρίζετο ὅτι, ὅταν ἡ συντρίψῃ τις τὴν λύραν ἢ διαρρήξῃ τὰς χορδὰς ἢ ἀρμονία αὐτὴ ἀναγκαιῶς ὑφίσταται, διότι εἶναι ἀδύνατον, ἐνῶ ἡ λύρα ὑπάρχει μετὰ τὴν τῶν χορδῶν διάρρηξιν ἢ αἱ χορδαὶ καίτοι οὐσαι θνητοειδεῖς μετὰ τὴν τῆς λύρας σύντριψιν ἢ ἀπολεσθῆναι πρὸ τοῦ θνητοῦ ἢ ἀρμονία θεῖα οὐσα καὶ ἀθάνατος. Ἀπεναντίας δὲ θὰ ἰσχυρίζετο ὅτι αὐτὴ ἡ ἀρμονία ἀναγκαιῶς εἶτι που ὑπάρχει, καὶ ὅτι τὰ ξύλα καὶ αἱ χορδαὶ κατασῆπονται πρὶν ἢ ἐκείνη πάθῃ τοιούτων τι. Ὡς ἐγγιστα δὲ τὴν αὐτὴν ἔνοιαν ἔχομεν καὶ περὶ ψυχῆς, ὅτι ἐπειδὴ τὸ σῶμα μας σύγκειται ὑπὸ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ, ἢ ψυχὴ ἡμῶν εἶναι κοᾶσις καὶ ἀρμονία αὐτῶν τούτων τῶν στοιχείων. Εάν λοιπὸν ἡ ψυχὴ ἡμῶν εἶναι εἶδος τι ἀρμονίας, δῆλον ὅτι, ὅταν τὸ σῶμα μας λάβῃ ἄμετρον ἐπίτασιν ἢ χαλάρωσιν ἐνεκεν νόσων ἢ ἄλλων κακῶν, εἶναι ἀνάγκη εὐθὺς ἢ ἀπολεσθῆναι, καίπερ οὐσα θειοτάτη, ἐνῶ τὰ λείψανα τοῦ σώματος διαμένουσιν ἐπὶ πολλὸν χρόνον.

Τὸν Σιμμίαν οὖν εἰπόντα ταῦτα διαδεξάμενος ὁ Κέβης ἐπάγει καὶ αὐτὸς τὰς ἰδίας αὐτοῦ ἐνστάσεις· ὅτι μὲν ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὑπῆρχε καὶ πρὶν ἐμβῆ εἰς τὸ σῶμα ἐμμένω εἰς τὴν προτέρην γνώμην μου, λέγει, ὅτι ἀπεδείχθη πάνυ ἐπιτηδαιῶς καὶ ἀποχρώντως· ὅτι ὅμως εἶτι που ὑπάρχει καὶ μετὰ θάνατον, τοῦτο δὲν παραδέχομαι, ὄχι διότι πείθομαι εἰς τὸν Σιμμίαν δι' ἰσχυρίζομενον ὅτι ἡ ψυχὴ συναπόλλυται μετὰ τοῦ σώματος· ἀπεναντίας δὲ πέποιθα σχετικῶς μὲν πρὸς τοῦτο εἶναι ἰσχυροτέρα καὶ διαρκεσττέρα, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀπολύτως. Ἄλλ' ἵνα γένω καταληπτότερος ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθῶ εἰκόνα τινὰ καὶ παρομοίωσιν ὡς ὁ Σιμμίας.— Τὰ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς λεχθέντα, ὡς μοι φαίνεται, εἶναι ὁμοια, ὡς εάν τις ἔλεγε περὶ ἀνθρώπου ὑφάντου πρεσβύτου ἀποθανόντος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀπωλέσθη, ἀλλ' ὑπάρχει που ἴσως,

καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ἀνέφερον ὅτι τὸ ἱμάτιον, ὕπερ ἐκεῖνος περιεβάλλετο ὑφασμένον διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ χειρῶν, σώζεται εἰσέτι καὶ δὲν ἀπωλέσθη, οὕτω συλλογιζόμενος ὅτι, ἂν τὸ ἱμάτιον, ὕπερ ἐστὶν ἧττον διαρκές, δὲν ἀπωλέσθη, κατὰ μείζονα λόγον ἐπεταὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις εἶναι πολλῶν διαρκέστερος, ὑπάρχει εἰσέτι καὶ σώζεται· ἀλλ' εἶναι κατάδηλον ὅτι ὁ τοῦτο ἰσχυρίζομενος παραλογίζεται· διότι ὁ ὑφάντης οὗτος, κατατρίψας πολλὰ τοιαῦτα ἱμάτια ὑπ' αὐτοῦ ἐξυφασμένα, ἀπωλέσθη βεβαίως ὕστερον ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ πολλὰ, ἀλλὰ πρότερον τοῦ τελευταίου ἱματίου, εἰ καὶ ἐντεῦθεν οὐδαμῶς ἐπεταὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἄνκι ὑποδεέστερος καὶ ἀσθενέστερος τοῦ ἱματίου. Ἡ αὐτὴ δὲ αὐτὴ εἰκὼν προσφωδῶς ἀρμόζει εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα· εὐλόγως δύνανται τις νὰ δισχυρισθῇ, ὅτι ἡ μὲν ψυχὴ εἶναι πολυχρόνιον, τὸ δὲ σῶμα ἀσθενέστερον ἢ, ἐν ἄλλοις ῥήμασιν, ὅτι ἐκάστη ψυχὴ κατατρίβει πολλὰ σώματα, μάλιστα δὲ εάν ζήτη πολλὰ ἔτη· διότι εάν τὸ μὲν σῶμα εἶτι ζῶντος τοῦ ἀνθρώπου ῥῆθαι καὶ ἀπολλύη μόρια, ἢ δὲ ψυχὴ ἀδιακόπως ἀνυφαίνη τὸ κατατριβόμενον, ἀναγκαιῶς ἐπεταὶ ὅτι ἡ ψυχὴ ἀποθνήσκουσα ἔχει κατὰ συγκυρίαν τὸ τελευταῖον αὐτῆς ὑφασμα, καὶ ὅτι πρὸ τοῦ θανάτου τῆς κατέτριψε πάντα τὰ ἄλλα ἱματία τῆς, πλὴν τοῦ τελευταίου· ἀποθανούσης δὲ τῆς ψυχῆς, τότε τὸ σῶμα δεικνύει τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἀσθένειαν καὶ ταχέως σήπεται. Ὅθεν καὶ εάν τις παραχωρήσῃ ὅτι ἡ ψυχὴ ἡμῶν οὐ μόνον ὑπῆρχεν ἐν τῷ πρὸ τῆς γεννήσεως χρόνῳ, ἀλλὰ καὶ ὅτι καὶ μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ τῶν ἐξ ἡμῶν εἶτι ὑπάρχει καὶ ὑπάρχει καὶ πολλάκις ἀναγεννᾶται ἵνα πάλιν ἀποθνήσκῃ, ἐφ' ὅσον αὐτὴ εἶναι φύσις τοσοῦτον ἰσχυρὰ ὥστε ἢ ἀντέχῃ εἰς τὰς ἐπανειλημμένας γενέσεις τῆς, εάν λέγω, ἐνδῶση τις εἰς ταῦτα, ὑποσπρίξῃ ὅμως συγχρόνως ὅτι αὐτὴ ἀπαυδᾷ πολλάκις μετενσωματουμένη· καὶ ὅτι ἐπὶ τέλος παντάπασι ἀπόλλυται εἰς τινὰ τῶν θανάτων τούτων, οὐδεὶς ὀφείλει νὰ περιφρονῇ τὸν θάνατον, ἂν δὲν ἔχη βεβαίαν ἀπόδειξιν ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀπολύτως ἀθάνατος καὶ ἀνώλεθρος, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ φοβῆται περὶ τῆς ψυχῆς του ὁ μέλλον ἢ ἀποθάνῃ μήπως ἀπολεσθῇ ἀνεπιστρέπτει κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν διάζευξιν ἀπὸ τοῦ σώματος.

Αἱ ἀντιρρήσεις αὗται τοῦ Κέβητος καὶ τοῦ Σιμμίου ἐνεποίησαν βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς συμπαρεστώτας, διότι κατετάραξαν αὐτοὺς ἐμβαλοῦσαι πάλιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν δισταγμοὺς καὶ κλονήσασαι τὰς πεποιθήσεις τῶν, ἃς τινὰς εἶχον σχηματίσειν ἐκ τῶν προηγουμένων Σωκρατικῶν ἀποδείξεων· ἀλλ' ὁ Σωκράτης ἐμμένων ἀμετάθετος εἰς τὰς ἀρχὰς του προτρέπει αὐτοὺς νὰ ἐπιδιώκωσι μετὰ καρτερίας τὴν ἀλήθειαν, μηδαμῶς ἀποδειλιῶντες

ἀπέναντι τῶν ἀναρπυμένων δυσκολιών καὶ προσκομμάτων. Καὶ πρῶτον ἐπιχειρῶν τὴν ἀνασκευὴν τῆς τοῦ Σιμμίου ἐνστάσεως, ἡμεῖς, λέγει, πρότερον ὠμολογήσαμεν, ὅτι ἡ μάθησις εἶναι ἀνάμνησις, καὶ ὅτι ἐπομένως ἀνάγκη νὰ ὑπῆρξεν ἄλλοθι που ἡ ψυχὴ ἡμῶν πρὶν ἐνδεθῆ εἰς τὸ σῶμα· ἀλλὰ πῶς συμβιβάζεται ἡ ὁμολογία αὕτη μὲ τὴν θεωρίαν σου, ὦ Σιμμία, ὅτι ἡ ἀρμονία εἶναι πρᾶγμα σύνθετον, καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι εἶδος τι ἀρμονίας συγκεκριμένης ἐκ τῆς ἰσορροπίας καὶ συμφωνίας τῶν συστατικῶν στοιχείων τοῦ σώματος; διότι ἡ ἀρμονία εἶναι τὸ ἐξαγόμενον τῆς λύρας καὶ τῶν χορδῶν καὶ τῶν ἐπιαναρμόστων ἤχων καὶ πρῶτη ἀπόλλυται, ἐνῶ ἡ ψυχὴ προηγείται καὶ προϋπάρχει πρὶν ἢ εἰσελθεῖ εἰς τὸ εἶδος καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου. Πῶς λοιπὸν συνάδουσι πρὸς ἀλλήλας αἱ δύο αὗται θεωρίαι; Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ ἀρμονία ἐπιδέχεται διαφόρους βαθμοὺς καὶ ἐφ' ὅσον τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρμονίας εἰσὶ μᾶλλον ἢ ἥττον ἡρμωσμένα, εἶναι καὶ πλείων ἢ ἐλάττων ἀρμονία, ἀπεναντίας ὅμως ἡ ψυχὴ οὐδὲν ἐπιδέχεται βαθμοὺς, ἀλλ' ἐκάστη ψυχὴ εἶναι ἐπίσης ψυχὴ ὡς πᾶσα ἄλλη, οὐδὲ ἡ μία εἶναι μᾶλλον ἢ ἐλάττων ψυχὴ ἢ ἑτέρα. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐκ τῶν ψυχῶν αἱ μὲν ἔχουσι ναημοσύνην καὶ ἀρετὴν, αἱ δὲ ἀνοίαν καὶ μοθηρίαν, ὁ δι᾽ ἰσχυρίζομενος ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀρμονία τί θέλει εἰπεῖν περὶ τῆς ἐν τῇ ψυχῇ ἀρετῆς καὶ κακίας; θέλει ἀποκαλέσειν αὐτὰς ἄλλο εἶδος ἀρμονίας καὶ ἀναρμωστίως; Ἀλλὰ τότε ἀναγκάζεται νὰ παραδεχθῆ ὅτι ἡ μὲν ἀγαθὴ ψυχὴ ἀρμονία οὕσα ἔχει ἐν ἑαυτῇ ἄλλην ἀρμονίαν, ἡ δὲ ἀναρμωστος οὕσα δὲν ἔχει ἐν ἑαυτῇ ἄλλην ἀρμονίαν. Πρὸς δὲ, ἂν ἦναι ἀληθὲς τὸ προομολογηθὲν, ὅτι ἡ μία ψυχὴ δὲν εἶναι μᾶλλον οὐδὲ ἥττον ψυχὴ ἢ ἑτέρα, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὅτι ἡ μία ἀρμονία δὲν εἶναι μᾶλλον οὐδὲ ἥττον ἀρμονία ἢ ἑτέρα, ἔπεται ὅτι ἡ μία δὲν δύναται νὰ ἦναι μᾶλλον ἐνάρετος οὐδὲ μᾶλλον κακὴ ἢ ἑτέρα, ἐὰν ἡ μὲν κακία ἦναι ἀναρμωστίως, ἡ δὲ ἀρετὴ ἀρμονία. Μᾶλλον δ' εἰπεῖν, ἂν μέλλωμεν νὰ ἡμεῖθα συνεπεῖς, ὁμολογητέον ὅτι οὐδεμία ψυχὴ δύναται νὰ ἦναι κακὴ, ἂν ἦναι ἀρμονία· διότι βεβαίως ἡ ἀρμονία, ἂν ἦναι καθ' αὐτὸ ἀρμονία, οὐδέ ποτε δύναται νὰ μετὰσχη ἀναρμωστίως. Παρακολουθῶντες δὲ τὸν συλλογισμὸν τοῦτον συμπεραίνομεν, ὅτι πᾶσαι αἱ ψυχαὶ πάντων τῶν ζῶων μετέχουσι τῆς αὐτῆς ἀρετῆς ἢ μετέχουσι καὶ αἱ ἀνθρώπινα.

Ἐπὶ τέλους δὲ ὁ Σωκράτης φέρει καὶ τὸ ἐξῆς ἐπιχείρημα πρὸς ἐπιβρώσειν τῶν κατὰ τῆς θεωρίας τοῦ Σιμμίου ἀποδείξεών του. Συνοίδαμεν, λέγει, ὅτι ἡ ψυχὴ, μάλιστα δὲ ἡ φρόνιμος, ἀρχει τοῦ σώματος ἐναντιούμενη εἰς τὰ πάθη αὐτοῦ, οἷον, ὅταν διψῇ, ἀπαγορεύουσα αὐτῷ νὰ πίνη, ἢ ὅταν πεινᾷ,

νὰ τρώγῃ ἐνῶ αὐτῇ, ἂν ἦναι ἀρμονία, δὲν δύναται ν' ἀπάγῃ πρὸς τὰς ἐπιτάσεις καὶ τὰς χαλάσεις καὶ τοὺς παλμούς τῶν στοιχείων ἐκείνων ἐξ ὧν σύγκειται, ἀλλ' ὑποτάσσεται καὶ συνάδει πρὸς ἐκεῖνα οὐδέ ποτε ἡγεμονεύουσα. Ἡ ψυχὴ ἀρχει εἶναι πρᾶγματι πολλὸν θειότερον τῆς ἀρμονίας, ἐφ' ὅσον δὲν προσδιορίζεται ὑπὸ τῶν τοῦ σώματος παθημάτων, ἀλλὰ τὰ προσδιορίζει καὶ τὰ δεσπόζει.

Ἀνασκευασθείσης οὖν τῆς δοξασίας τοῦ Σιμμίου διὰ τῶν προεκτεθέντων ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων, ὁ Σωκράτης ἀναδέχεται ἤδη ὅπως ὑποβάλλῃ εἰς διαλεκτικὴν βιάσκον καὶ τὴν τοῦ Κέβητος ἰσχυρισθέντος, ὅτι τὸ ν' ἀποφαίνεται τις ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι τι ἰσχυρὸν καὶ θεοειδὲς, καὶ ὅτι ὑπῆρχε πρὸ τῆς γενέσεώς μας, τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι ἀθάνατος, ἀλλὰ μόνον ὅτι εἶναι ἐπιδεικτικὴ πολυχρονιωτέρας διαρκείας καὶ ὅτι ἐνδέχεται ἢ εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα εἰσελεύσεως τῆς νὰ ἦναι εἰς αὐτὴν ἀρχὴ ὀλέθρου ὡς περ νόσος, ἐπομένως δὲ ἐπιζητοῦντος τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀθανασίας καὶ τοῦ ἀνωλήθρου τῆς ψυχῆς, ἵνα φιλόσοφος ἀνὴρ, ὅστις ἐπικειμένον αὐτῷ τοῦ θανάτου ἀποθνήσκαι εὐθαρσῶς ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι μέλλει ἐκεῖ νὰ ζῆσθ' ἀπειράκις εὐδαιμονέστερος, ἔχῃ πεφωτισμένην καὶ ἔλλογον πεποιθήσειν.

Ἀλλὰ τοῦτο ὅπερ ἐπιζητεῖς, ὦ Κέβης, εἶπεν ὁ Σωκράτης δὲν εἶναι πρᾶγμα εὐκόλον, διότι πρὸς ἐξήγησιν αὐτοῦ θέον νὰ διερευνηθῆ ἀκριβῶς ἡ αἰτία τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς. Ἀλλ' ἄκουε πρῶτον τί συνέβη εἰς ἐμὲ ὅταν ἐνησχολούμην περὶ τὴν ἔρευναν τῶν τοιούτων. Νέος ὢν κατελήφθην ὑπὸ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ἐκμάθω τὴν ἐπιστήμην ἐκείνην, ἣτις καλεῖται φυσική. Ἐθεώρουν μέγα κατόρθωμα νὰ γνωρίσω τὰς αἰτίας ἐκάστου πράγματος, διατί γεννᾶται καὶ διατί ἀπόλλυται καὶ διατί ὑπάρχει· ἂν π. χ. τὸ αἶμα εἶναι ἡ αἰτία δι' ἣν διανοούμεθα, ἢ ὁ ἀήρ, ἢ τὸ πῦρ, ἢ ὁ ἐγκέφαλος εἶναι ἡ αἰτία τῶν αἰσθησέων μας, τῆς ὄρασεως, τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς ὀσφρήσεως, ἐξ ὧν γεννᾶται ἡ μνήμη καὶ ἡ δοξασίς, αὐτίνες ἐμπεδούμεναι καὶ ἡρμωσσαι παράγουσιν ἐπὶ τέλους τὴν ἐπιστήμην. Καὶ πάλιν ἐσκόπουν τὰς φθορὰς τούτων, καὶ τὰς περὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν συμβαινούσας μεταβολὰς, ἀλλὰ τέλος πάντων ἐφάρην εἰπερτις ἄλλος πάντη ἀφυῆς καὶ ἀνεπιτήδειος εἰς ταύτην τὴν ἔρευναν. Ὅθεν μετὰ ταῦτα περιήλθον εἰς τοιαύτην ἀπορίαν, ὥστε πόρρω ἀπέχω τοῦ νὰ νομίζω ὅτι γινώσκω τὴν αἰτίαν περὶ τίνος τούτων τῶν πραγμάτων· μάλιστα ἀπορῶ, ὅταν προστεθῆ ἐν εἰς ἐν, ἂν ἐκεῖνο τὸ ἐν εἰς ὃ προστεθῆ τὸ ἄλλο, ἐγένετο δύο, ἢ ἂν τὸ προστεθὲν καὶ ἐκεῖνο εἰς ὃ προστεθῆ ἐγένοντο δύο διὰ τὴν πρόσθεσιν ταύτην τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἕτερον. Ἐλατῶς ὅταν σχισθῆ ἐν, δὲν δύναμαι νὰ πεισθῶ ὅτι ἡ σχίσις αὕτη εἶναι ἡ αἰτία

τοῦ ὅτι τὸ ἐν τοῦτο ἐγένετο δύο· διότι δύο ἐναντίαι αἰτίαι παράγουσι τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, πρότερον μὲν ἡ συναγωγὴ καὶ ἡ πρόσθεσις τοῦ ἑτέρου εἰς τὸ ἕτερον, νῦν δὲ ἡ ἀπαγωγὴ καὶ ὁ χωρισμὸς τοῦ ἐνὸς ἀπὸ τοῦ ἑτέρου εἶναι τὰ αἰτία τοῦ νὰ γένη τὸ ἐν δύο.

Ἀλλὰ τέλος πάντων ἀκούσας ποτὲ ὅτι ὁ Ἀναξαγόρας ἐδίδασκεν ἐν τινι συγγράμματι αὐτοῦ ὅτι ὁ νοῦς διευθίνει καὶ ρυθμίζει τὰ πάντα, κατεγοητευθὴν διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς αἰτίας ταύτης, καὶ ἐνόμισα ὅτι ἐὰν ὁ νοῦς ἦναι αἰτίος πάντων, διατάττει καὶ κανονίζει ἕκαστον τῶν ὄντων ἀποβλέπων εἰς τὸ βέλτιστον. Συνωδᾷ λοιπὸν πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀνελογιζόμεν ὅτι θέον νὰ ἐρευνᾷ ὁ ἀνθρώπος καὶ περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων ὄντων, τίς ὁ τελικὸς ἐκάστου σκοπός, τί τὸ βέλτιστον. Ὅθεν ἐνόμιζον ἔρμαιον ὅτι εὐρον οἷον πύχρον διδάσκαλον, τὸν Ἀναξαγόραν, ὅστις ἐμελλε νὰ μοι ἐξηγήσῃ τὴν αἰτίαν τῶν ὄντων, ὅστις παραστήσας μοι πρῶτον, ἂν ἡ γῆ π. χ. ἦναι πλατεῖα ἢ στρογγύλη, ἐμελλε νὰ μὲ διδάξῃ τὴν αἰτίαν καὶ τὴν ἀνάγκην ἀποδεικνύων ὅτι διὰ τὸ κάλλιον ἔχει τοιόνδε ἢ τοιόνδε σχῆμα. Ἀλλὰ προχωρήσας εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ συγγράμματός τοῦ Ἀναξαγόρου ἐψεύσθην τῶν προσδοκιῶν μου, διότι ἀντὶ νὰ μεταχειρίζεται τὸν νοῦν πρὸς ἐξήγησιν τῆς τῶν πραγμάτων διακοσμήσεως, ἀντικαθίστα ἀέρας καὶ αἰθέρας καὶ ὕδατα καὶ ἄλλας τοιαύτας ἀλλοκότους αἰτίας καὶ συνέχευε τὸ ποιητικὸν καὶ τελικὸν αἰτίον μὲ ἐκεῖνο, ἄνευ τοῦ ὁποῦ τοῦ καθ' αὐτὸ αἰτίον δὲν ἐνεργεῖ μὲ τὸ καλούμενον ὀργανικὸν αἰτίον.

Ἀποῦ λοιπὸν ἀπηύδησα ἐξετάζων τὴν φύσιν τῶν ὄντων, ἀπεφάσισα νὰ μεταβάλω μέθοδον, ἀπεφάσισα νὰ μὴ θεωρῶ πλέον τὰ πράγματα διὰ τῶν σωματικῶν αἰσθησέων, ἀλλὰ νὰ καταφύγω εἰς τὸν λόγον καὶ δι' ἐκεῖνον νὰ ἐξετάζω τὴν τῶν ὄντων ἀλήθειαν. Ἴνα δὲ καταστήσω εἰς σέ, ὦ Κέβης, ἐτι καταληπτοτέραν ἢ ἠκολούθησα μέθοδον, ἐπανέρχουμι εἰς ἐκεῖνα τὰ πολυβύβλητα εἶδη καὶ ὀρυῶμαι ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως ὅτι ὑπάρχει τι καλὸν αὐτὸ καθ' αὐτὸ καὶ ἀγαθὸν καὶ μέγα καὶ τὰ ἄλλα πάντα, ὧν τὴν ὑπαρξίν ἐὰν παραδέχεσαι, ἐλπίζω ἐκ τούτων νὰ σοὶ ἐπιδείξω τὴν αἰτίαν καὶ νὰ ἀνεύρω ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος. Ὅθεν ἐὰν ὑπάρχῃ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ ἄλλο τι καλὸν ἐκτὸς τοῦ ἀπολύτου καλοῦ, εἶναι τοιοῦτον οὐχὶ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν, εἰμὴ διότι μετέχει ἐκείνου τοῦ ἀπολύτου καλοῦ, ὡσαύτως δ' ἔχει τὸ πρᾶγμα καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ περὶ τοῦ δικαίου καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων. Κατὰ τὴν ἀρχὴν λοιπὸν ταύτην δὲν πρέπει νὰ λέγωμεν ὅτι ἐὰν ἐν προστεθῆ εἰς ἐν ἢ πρόσθεσις εἶναι αἰτία τῶν δύο, ἢ ἐὰν ἐν σχισθῆ εἰς δύο, ὅτι εἶναι ἡ σχίσις, ἀλλὰ νὰ δι᾽ ἰσχυρίζομεθα

ὅτι δὲν γινώσκουμεν ἄλλην αἰτίαν ἐκάστου φαινομένου, εἰμὴ τὴν μετοχὴν τοῦ ἀπὸ τῆς οὐσίας τῆς ἰδιαιότητος εἰς τὴν τάξιν εἰς ἣν ἕκαστον αὐτῶν ἀνήκει, ἐπομένως δὲ ὅτι δὲν γινώσκουμεν ἄλλην αἰτίαν τῶν δύο, εἰμὴ τὴν ἐκ τῆς δυάδος μετὰσχεσίν των, ἣς ἀναγκαίως μετέχουσι τὰ μέλλοντα νὰ γένωσι δύο, καθὼς πᾶν ὃ, τι μέλλει νὰ γένη ἐν μετέχει τῆς μονάδος. (Ἔπεται συνέχεια.)

ΤΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ

ΤΗΣ

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗΣ.

(Συνέχ. καὶ τέλος. Ὁρα φυλλᾶδ. 403—409.)

Τὴν ἐπαύριον ἔμαθον ὅτι ὁ Ροβέρτος μ' ἐπερίμενε πολλὴν ὥραν χωρὶς ν' ἀνησυχῆ· καθ' ὅσον ὅμως ἐπροχώρει ἡ νύξ, ὑποπτευθεὶς μὴ ἀπεπλανήθην, ἐξῆλθεν εἰς ἀναζήτησίν μου· ἀποτυχὼν δὲ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ πάλιν ἐξῆλθε τεταραγμένος· τοῦτο δὲ ἐγένετο πολλάκις. Ἔστειλε δὲ καὶ ἄλλους πρὸς ἔρευναν. Καὶ ἐπειδὴ ἐνῶ ἦτο ἀπὸν ἐδόθη ἡ ἐπιστολή μου, διὰ τοῦτο δὲν κατόρθωσα νὰ μάθῃ τίς ἔφερεν αὐτήν. Μόλις ἀναγνοὺς αὐτὴν ἀφῆκεν ὡς παράφρων τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς περιέρχετο τὰς ὁδοὺς. Τὸ πρῶτ' ἐπανέλαθε δραστηριώτερον τὰς ἐξετάσεις, φροντίσας νὰ ἐρευνηθῆ καὶ ὁ ποταμός. Μίαν ἐβδομάδα διέτριψεν ἐκεῖ, καὶ πεισθεὶς ἐπὶ τέλους ὅτι ἐγενόμεν ἑαυτὸν ἀνεχώρησε.

Παρακαλέσας τὸν ἐφημέριον νὰ γράψῃ κρυφίως εἰς Ville-Ferny καὶ νὰ πληροφορηθῆ τί ἐγένετο ἡ Λουίζα, ἔμαθον ὅτι ἐξῆ μόνη μετὰ τοῦ πατρὸς τῆς, ἀποποιουμένη νὰ ἴδῃ καὶ τοὺς οἰκειότερους συγγενεῖς. Ἐπασχε δὲ καὶ διαρκῶς ὡς μέλλουσα νὰ γίνῃ μήτηρ. Τὴν ἀσθενῆ ταύτην κατάστασιν εἶχε καταστήσει ἀσθενέστεραν ἡ ἀπιστία τοῦ συζύγου αὐτῆς, ὥστε ἐτήκετο ὡς κηρὸς. Ἄν καὶ κακὴ ἦτο ἡ εἶδησις, εὐχαριστήθην μαθούσα ὅτι ἐξῆ ἡ ἐξαδέλφη μου.

Πολλοὶ μῆνες παρήλθον, καθ' οὓς ἐφρόντισα νὰ ἐξοικειωθῶ μὲ τὸν νέον μου βίον. Ἡ οἰοῦμαι τῶν καλογοραίων μὲ ἐβρίπτεν εἰς ἀπελπισίαν, καὶ διὰ σέβας δὲν ἐπλησίαζον αὐτάς. Αἱ ἄλλαι δὲ γυναῖκες, αἱ ἀμαρτωλαὶ ὡς ἐγώ, μ' ἐπροξέουν ἀκατανίκητον ἀποστροφήν· τὰ ἀνιδῆ αὐτῶν πρόσωπα μοι ἦσαν ἀποτρόπαια. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἠθέλησαν νὰ μ' ἐλύσωσι διηγούμενοι τὰ δυστυχήματά των· ἰδοῦσα ὅμως τὴν ἀνένδοτον σιωπὴν μου ἀπεμακρύνθησαν· ἰδοὺ δὲ τί ἔζων μόνη. Οὐδὲν ἐμάνθων ἐξῶθεν· ἐνόμιζον δὲ ὅτι εὐρισκόμην εἰς μέρος ἐξελασμοῦ, ὅπου

ἀναμένει τις συγχώρησιν τῶν ἀμικτημάτων αὐτοῦ. Ἐμαθον δὲ καὶ νὰ ἐργάζωμαι. Κύπτουσα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐπὶ κεντήματος, ἢ ράπτουσα, διεσκεδάζον τοὺς λογισμοὺς μου διὰ τῆς ἐργασίας. Ἐμίσουν πρὸ πάντων τὴν νύκτα, διότι ἡ συμβίωσις μετὰ γυναικῶν, ὀλιγώτερον μὲν ἴσως ἐμοῦ ἐνόηον, πλέον ὁμῶς, διεφθαρμένων μὲ ἐξευτέλιζεν. Αἱ γυναῖκες αὐταὶ διηροῦντο εἰς πολλὰς τάξεις· αἱ νεώτεραι, ἐκεῖναι δηλαδὴ τὰς ὁποίας ἀποκλείουσι χάριν προφυλάξεως, δὲν ἔχουσι τὴν ἐλαχίστην σχέσιν μὲ τὰς ἄλλας· ὑπάρχει δὲ καὶ ἰδιαιτέρα τις τάξις διὰ τὰς ἀληθῶς μετανοούσας, αἵτινες πρὸ πολλοῦ δίδουσι σεμνὰ παραδείγματα καὶ δὲν θέλουσι νὰ ἐκβῶσι τοῦ καταστήματος. Ἐγὼ δὲ κατετάχθην μετὰ τῶν *Thais* ἥτοι τῶν νεηλίδων, τῶν ὁποίων τὰ μὲν πάθη ἀναβράζουσιν ἔτι, ἢ δ' ἐπιθυμία νὰ ἐξέλθωσιν εἶναι γνωστή. Ἐβλεπες τὴν ἀνομίαν προσωποποιημένην· πᾶσα λέξις των, ἢ θεὰ των αὐτῆ μόνῃ, μοὶ ἐπροξένει φρίκην. Καὶ ὁμῶς ἤμην ἠναγκασμένη νὰ συζῶ μετ' αὐτῶν· ἀλλὰ τὸ παράδειγμα των ἦτο σωτήριο. Ὡ! ἂν ἐγινώσκομεν τί ἀπογίνονται εἰς τὰς κάτω τάξεις τῆς κοινωνίας τὰ πάθη ἐκεῖνα, τὰ ὁποία πολλὰκις ζητοῦμεν νὰ ἐξευγενίσωμεν εἰς τὰς ἀνωτέρας! Πολὺς καιρὸς παρήλαθε καὶ δὲν ἤθελον νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ ὑπερήφανος Μαγδαληνὴ ἦτο καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ χώματος ἐκείνου τῶν περὶ ἐμὲ γυναικῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ κακία ἐνέδρευεν ἔτι. Ἀλλὰ βαθμηδὸν ἐκυσά τὴν κεφαλὴν καὶ ἔμαθον νὰ ἐργάζωμαι...

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἔλαβον ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ ἐφημερίου τῆς *Ville-Ferny*, λέγουσαν ταῦτα· « Ἄβυσσος τὰ κρίματα τοῦ Κυρίου — αὐτὸς ἐξάγει φῶς ἐκ τοῦ σκότους καὶ παραμυθίαν ἐκ τῆς πηγῆς τῶν δακρῶν ἡμῶν. Ἡ ἐξαδέλφη σου ἐγέννησεν υἱόν· Μέχρι τῆς τελευταίας ὥρας φόβος ἦτο μὴ ἀποθάνῃ· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐπέτρεψεν αὐτῇ νὰ ἴδῃ τὸ τέκνον τῆς. Τρομερὰ ὑπῆρξεν ἡ δοκιμασία· μ' ἐκάλεσαν κατεσκευασμένως. Ὁ πατὴρ τῆς ἦτο πλησίον τῆς, κάτωχρος ὡς μάρμαρον. Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὸ ἠθὺς του. Ἡτένιζε τὴν κόρην του ἄδακρυ, καὶ ἔβλεπε τὰ σκότῃ καλύπτοντα τὴν κεφαλὴν τῆς. Ἐγὼ δὲ ἐδεόμην πρὸς Θεόν. Εἰς τὸ παρκαίμενον δωμάτιον ἠκούοντο ἐνίοτε οἱ ἀσθενεῖς κλαυθμυρισμοὶ τοῦ νεογνοῦ καὶ οἱ ψιθυρισμοὶ γυναικῶν. Ἀλλ' εἰς τὸν κοίτων τῆς ἀσθενοῦς ἐπεκράτει βαθυτάτη σιωπή. Αἴφνης ἀνεγερθεῖσα καὶ ἀτενίσασα ἡμᾶς. — Ἐπιθυμῶ, ἀνεφώνησε, νὰ ἴδω τὸν ἄνδρα μου. — Ὁ δὲ πατὴρ στραφεὶς ἔρριψε πρὸς ἐμὲ βλέμμα ἀπορίας. Ἡ ἀσθενὴς παρσφρόνει. — Ἐπιθυμῶ, ἐπανέλαβον ἀταράχως, νὰ τὸν ἴδω, καὶ νὰ ἐγχειρίσω ἐγὼ μόνῃ εἰς αὐτὸν τὸ τέκνον του. — Μετὰ ταῦτα, ἀναζητήσασα ὑπὸ τὸ προσκέφαλον λεύκωμ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου οὐδέποτε ἀπεχωρίζετο, ἔλαβε χαρτὶν ἐπι-

μελῶς διπλωμένον καὶ μοὶ τὸ ἔδωκε. Τὸ χαρτὶν περιεῖχε τὸ μέρος ὅπου κατῴκει ὁ Ροβέρτος. — Ἄγχι ἐφημέριε, εἶπεν, ἀναχωρήσατε, παρκακλῶ, ἀμέσως καὶ εἰπέτε τῷ ὅτι τὸν ζητῶ· θὰ ἔλθῃ, εἴμαι βεβαία· τὸν γνωρίζω. Γρήγορα, ὁ καιρὸς βιάζεται· θὰ προσπαθῶ νὰ ζήσω ὅσον νὰ ἐπιστρέψετε.

» Εἶπε καὶ κατεκλίθη· ἐγὼ δὲ ἐζήτησα διὰ τοῦ βλέμματός τὴν συμβουλήν τοῦ πατρὸς, ὅστις ἐδίσταζεν· ἐπὶ τέλους ἐνέδωκε, καὶ ἀνεχώρησα. Περὶ τὸ μεσονύκτιον φθὰς εἰς Παρισίους, ἔτρεξα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κ. Οὐάλλ. Ἐτρεμον μὴ ἦτο ἀπὸν ἢ μὴ ἀποποιήθῃ νὰ μὲ δεχθῇ· ἀλλὰ μ' ἐδέχθη ἀμέσως. Μοὶ ἐφάνη δὲ γέρον, ἂν καὶ τὸ ἠθὺς του ἦτο τὸ αὐτό. Ἄγνωστος ἂν μ' ἐγνώρισε· βέβαιον ὅμως ὅτι δὲν ἐφάνη συγκινηθεὶς. Ἐσηκώθη καὶ ἐστάθη ὄρθιος καὶ σιωπηλός, περιμένων νὰ ὁμιλήσω πρῶτος. Σκοπὸν εἶχον νὰ τὸν προδιαθέσω βαθμηδὸν· ἰδὼν ὁμῶς τὸ ἀνυπόμονον καὶ ὑπερήφανον ἠθὺς του ἠλλαξα γνώμην· ὅτε δὲ ἔμαθον ὅτι ἡ σύζυγός του ἀπέθνηκε καὶ ὅτι τὸν ἐζήτησε, ἀνεσκήρτησε· τὸ πρόσωπόν του ἔγεινε κάτωχρον καὶ τὰ χεῖλη του συνετράχθησαν. Καὶ ὅτε ἔμαθον ὅτι εἶχε τέκνον, καλύψας καὶ μὲ τὰς δύο χεῖρας τὸ πρόσωπόν του ἀνέκραξεν· — Ἐχω υἱόν! — Καὶ μετὰ ταῦτα προσέθετο· — Ταλαίπωρε Λουίζα!

» Καὶ ἀνεγείρας αἴφνης τὴν κεφαλὴν· — Ἄς ἀναχωρήσωμεν, εἶπεν, ἀμέσως, ἀμέσως. — Καὶ ἐξῆλθε πρῶτος.

» Καθ' ὁδὸν μοὶ ἀπέτεινε πολλὰς ἐρωτήσεις περὶ τῆς συζύγου καὶ τοῦ τέκνου του· ἐφάνετο ὅτι τὸν ἔκκιον φλόγες θέρμης. Ἀδιακόπως ἔφερε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ παράθυρον τῆς ἀμάξης, καὶ ἀνήσυχος ἔβλεπε τὰ σκότῃ. — Νομίζετε, μὲ ἠρώτα συνεχῶς, ὅτι θὰ φθάσω ἐγκαίρως; ἂν ὑποθέσῃ ὅτι δὲν ἠθέλησα νὰ τὴν ἴδω εἰς τοιαύτην ὥραν! — Σὰς περιμένει, ἀπεκρινόμην.

» Δύο ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἐξοχὴν τοῦ πενθεροῦ του. Πρὶν δὲ ἐμβῆ ἐστάθη καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά μου· — Ἡξεύρετε ἂν γνωρίζῃ, ἂν εἶναι πληροφορημένη; .. — Δὲν ἐτόλμα δὲ νὰ τελειώσῃ τὴν ἐρώτησιν. Ἐγὼ δὲ ἐνοήσας· — Νομίζω, ἀπεκρίθην, ὅτι ὅλα τὰ γνωρίζει· διότι πρὸ τινος καιροῦ ἔκλαιεν ἀδιακόπως, μαθοῦσα, φαίνεται, τὴν διαδοθεῖσαν εἰδήσιν τοῦ θανάτου τῆς. .. Δὲν ἔλεγεν ὁμῶς τίποτε.

» Εὐθὺς ἀναφρίξας ἀφῆκε τὴν χεῖρά μου, καὶ μὲ βῆμα ταχὺ διέβη τὸ δῶμα καὶ ἔφθασεν εἰς τινὰ γωνίαν ὅπου ἐστηρίχθη, κλίνων τὴν κεφαλὴν. Ἐφάνετο ὅτι ἀνεζήτησε ἀρχαῖόν τι σημεῖον, μὴ φαινόμενον μετὰξὺ τοῦ σκότους. Τῷ ὁμίλησα, ἔτριψε πικρὰς τὸ μέτωπόν του, ὡς ἂν ἤθελε νὰ διώξῃ τὴν μνήμην πράγματος, ἐνεκα τοῦ ὁποίου ἐστάθη ἐκεῖ, καὶ διευθύνθη πρὸς παράθυρον, ὅθεν ἐξήρχετο ἀμυ-

θρὸν φῶς. Εἰσήλθομεν σιγαλά. Τὰ πάντα ἦσαν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς ἀσθενοῦς ὅπως καὶ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου. Ἐφάνετο ὅτι κοιμᾶται. Ὁ πατὴρ τῆς, καθήμενος πλησίον τῆς, ἦτο ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα.

» Ἐπὶ πολὺ δὲν ἠκούετο εἰμὴ ἢ βραβεῖα πνοῆ μας. Θυδεῖς οὔτε ὠμίλει, οὔτ' ἐκινεῖτο. Τέλος πάντων ἡ Λουίζα ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἰδοῦσα τὸν σύζυγόν τῆς κλίνοντα τὴν κεφαλὴν πρὸς αὐτὴν, τὸν ἠτένισεν ἀσκαρδαμυκτῶς, ὡς ἂν ἔβλεπεν ὄνειρον· μετὰ δὲ ταῦτα ἀναγερθεῖσα ἔτεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρα καὶ εἶπε· — Ταλαίπωρε Ροβέρτε! — Οὗτος δὲ λαβὼν τὴν ἀσθενῆ ἐκείνην χεῖρα ἐγονυπέτησε καὶ ἔκλαυσεν ὡς μικρὸν παιδίον. Ἡ Λουίζα ἐζήτησε τὸ βρέφος, καὶ καλέσσατο τὸν πατέρα τῆς· — Πάτερ, εἶπεν, ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς συγχώρησεως· τὸ σφάλμα ἦτο ἐδικόν μου, διότι δὲν κατώρθωσα νὰ μὲ ἀγαπήσῃ. Ἐλπίζω ὅτι ὁ υἱός μου θὰ εἶναι εὐτυχέστερός μου. — Καὶ ἀποταθεῖσα πρὸς τὸν σύζυγόν τῆς· — Δὲν εἶδες, ἠρώτησε, Ροβέρτε, τὸν πατέρα μου; — Τότε ἐτόλμησαν καὶ οἱ δύο νὰ ἴδωσι καὶ νὰ προσαγορεύσωσιν ἀλλήλους.

» Μετὰ μικρὸν ἐπανῆλθεν ἡ θέρμη καὶ ἡ παραφροσύνη. Ἐφάνετο ὅτι θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ ἀγωνία· ἀλλὰ τὸ ἀσθενὲς σῶμα ἀντέσχευ. Τὴν νύκτα καὶ τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὁ φόβος ἦτο πολὺς· παρήλθον δὲ ἐν κινδύνῳ καὶ ἄλλαι νύκτες καὶ ἄλλαι ἡμέραι, καὶ ὀλόκληροι ἐβδομάδες. Ὁ πατὴρ καὶ ὁ σύζυγός τῆς ἦσαν διαρκῶς πλησίον τῆς. Ἐπὶ τέλους ἐβελτιώθη ἡ κατάστασις τῆς. .. Ἀναχωροῦσι καὶ οἱ δύο εἰς Ἀμερικὴν τὸν μῆνα τοῦτον.

Τὸ ταξίδιον λοιπὸν ἐκείνο, τὸ ὁποῖον ἐμελέτα ἄλλοτε ὁ Ροβέρτος, θὰ ἐγένετο μετ' ὀλίγον ἐκείνη δὲ ἦτις ἐμελλε νὰ τὸν συνοδεύσῃ ἔμενε μόνῃ, ὡς σκιά ἄγνωστος!

Παρητήρησα τὴν ἡμερομηνίαν, καὶ εἶδον ὅτι πρὸ δύο ἐβδομάδων θὰ ἐταξείδευον.

Μάρτιος 18 . . .

Ἐννέα ἔτη παρήλθον, ἐννέα ἔτη, πάντα ὅμοια, καθ' ἃ οὔτε μία ἡμέρα ἦλθε διάφορος τῆς ἄλλης. Ἐζῆσα ὅπως καὶ αἱ σύντροφοί μου, ἐκπληροῦσα εἰς τὰς ὠρισμένας ὥρας τὴν μονότονον σειρὰν τῶν ἐργῶν καὶ τῶν προσευχῶν. Σήμερον μόνον ζῶ κατ' ἰδίαν· συνεχεῖς καὶ αἰφνίδιαι λειποθυμίαι ἀνησυχῆσαι τὴν ἡγουμένην, ἠνάγκασαν αὐτὴν νὰ μοὶ παραχωρήσῃ ἰδιαιτέρον δωμάτιον, ὅπου διατρίβω μόνῃ τὴν ἡμέραν, καὶ μόνῃ ἀναπαύομαι τὴν νύκτα. Τὴν παρηγορίαν ταύτην δὲν εἶχον ζητήσῃ, ἀλλὰ χαίρω δι' αὐτήν.

Ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ἔγραψα τὴν μακρὰν ταύτην ἐξομολόγησιν, ἥτις ἴσως χρησιμεύσει ἀντὶ μαθήματος. Ἴσως ἢ διήγησις τῶν παρεκτροπῶν καὶ τῆς

μετανοίας μου ὠφελήσῃ ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἐσκηνόδασα, καὶ μ' ἐλεήσῃ διὰ μιᾶς προσευχῆς. Ἡ συγγνώμη πρὸς τοὺς τεθνεῶτας· εἶναι εὐκόλος, καὶ ὅταν ἀναγνώσθωσιν αἱ παρούσαι ἀναμνήσεις, ἢ γράψασα αὐτὰς θὰ κατέλιπε πρὸ πολλοῦ τὴν γῆν ταύτην.

Ἐπάλασσα βεβαίως πάλιν δεινὴν ἔως οὐ ἀποφασίσω νὰ διηγηθῶ ταῦτα· τὰ διηγήθην ὅμως ὅλα ἀναλλοίωτα. Ἐτελείωσα τὸ ἔργον μου. Καὶ εἴκοσιν ἔτη ἂν ἔζων περιπλέον οὐδὲν θὰ προσέθετον, αὐτενὸν αἴσθημα, οὔτε νέον γεγονός· ἄξιον σημειώσεως. Οὐδὲν πλέον ἐπιθυμῶ, οὔτε ν' ἀποθάνω. . .

8 Μαΐου 18 . . .

Ἐνόμιζον πάντα τετελεσμένα, καὶ ὁμῶς ἠπατήσθην. Ἀπροσδόκητος εἰδήσις μὲ κατετάραξεν· ἐπιστρέφουσιν! Ἡ Λουίζα ἔγραψεν εἰς *Ville-Ferny* ἀναγγέλλουσα τὴν ταχίστην ἐπάνοδόν των. Λέγει δὲ ὅτι εἶναι καὶ οἱ δύο εὐτυχεῖς.

Ἀλλὰ διὰ τί ἐταράχθην; Ἐνόμιζον ὅτι ἡ καρδίκα μου εἶχεν ἀπονεκρωθῆ πρὸς πάντα τὰ ἀνθρώπινα· καὶ ὁμῶς τὴν αἰσθάνομαι σήμερον ἀναφρίσσοσαν. Ἡ Λουίζα, λέγουσιν, ὁμιλεῖ πολὺ περὶ τοῦ συνοδεύοντος αὐτὴν καὶ γράσαντος πατρὸς τῆς, καθὼς καὶ περὶ τῶν τριῶν τέκνων τῆς.

Ἡνίχομαι εἰς τὸ κελλεῖόν μου. Ἐπιθυμῶ νὰ περιπατήσω, νὰ τρέξω. . . Εἰς μάτην ὁμῶς. Πίπτω ἐκ νέου εἰς τὸ θρανίον, τὸ ὁποῖον δὲν θ' ἀφίσω πλέον. Ἀπὸ τοῦ παραθύρου μου βλέπω πολλὰς καλογραίας περιερχομένας εἰς τὸν κήπον, τὸ πρόσωπον ἐχούσας γαλήνιον, τὰ χεῖλη γελῶντα· γελῶσι δὲ νεανικῶς καὶ αὐταὶ αἱ πρεσβύτεραι. Ὡ! τί ὠραῖον πρᾶγμα ὁ καθαρὸς βίος, ἢ καθαρὰ καρδίκα!

Ἡλπιστέστερόν μου ἀκούω ἄλλους κρότους· κινῶνται ἐργαλεῖα, καὶ φωναὶ τραχεῖαι ἠχοῦσιν. . . Ἐργάζονται αἱ *Thais*. Ἰδοὺ ἡ οἰκογένειά μου! Ὡ! Θεὸς δικαίε!

40 Μαΐου 18 . . .

Δὲν θὰ ἐκβῶ πλέον ἀπὸ τοῦ κελλεῖου· δὲν ἔχω πλέον τὴν δύναμιν οὔτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ ὑπάγω.

Ὁ ὀρίζων μου περιορίζεται. Ὅτε περιέτρεχον ὅλην τὴν περιοχὴν τοῦ ἀσύλου μου, εὑρισκον μικρὰν καὶ αὐτὴν· τὰ ὄριά μου ὁμῶς συνεσφίγγθησαν. Οἱ τέσσαρες τοῖχοι τοῦ κελλεῖου μου καὶ μικρὰ θεὰ πρὸς τὸν κήπον, ἰδοὺ τί ἐξ ὅλης τῆς ἀπεράντου οἰκουμένης μοὶ μένει. Ὀλιγώτερον τόπον δὲν δύναται νὰ καταλάβῃ σῶμα ἀνθρώπινον. Καὶ ὁμῶς θὰ ἐλαττωθῇ καὶ αὐτὸς, καθόσον γίνομαι ἰσχυρότερα. Αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ τελευταία κατοικία μου. Ἐνίοτε τὴν νύκτα, ὅτε μεταξὺ τοῦ σκότους δὲν κλείω τοὺς ὀφθαλμοὺς, νομίζω ὅτι οἱ τοῖχοι συνέρχονται ὅπως μὲ περισφίγγωσι.

Ἡ τελευταία ὥρα δὲν εἶναι μακρὰν . . . Πρὸ μι-
κροῦ ἤμην πλησίον τοῦ παραθύρου μου, μόνη ὡς
πάντοτε, καὶ ἀτενίζουσα τὸν καθαρὸν οὐρανὸν πα-
ρεδιδόμην εἰς ὄνειρα, τὰ ὅποια μὲ μετέφερον μακρὰν
τῆς γῆς. Καὶ καταβιάσασα τοὺς ὀφθαλμούς μου πρὸς
τὸν ὕαλον τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου, παρετήρησα
ὡς ἐν κατόπτρῳ πρόσωπον, οὐτινος ἢ θεὰ μὲ κα-
τέπληξεν· εἶδον τοὺς ὀφθαλμούς του ὑπὲρ τὸ δέον
μεγαλυνθέντας, τὸ στόμα σοβαρὸν καὶ περιλυπὸν
καὶ τὰς παρειὰς κατίσχνους. Πού ἄρα γε εἶδον ἄλ-
λοτε τὸ γυναικεῖον ἐκεῖνο πρόσωπον; Ἐφόρει ἐνδυ-
μα γυναικὸς μετανοούσης· πῶς δὲν τὴν εἶδον ἄλλοτε
εἰς τὸ κατάστημα;

Περιεργεῖς φερομένη ἐστράφη, καὶ μετ' ἐμοῦ ἐ-
στράφη καὶ τὸ φάντασμα. Καὶ μειδιάσασα—Σὺ
εἶπον, εἶσαι Μαγδαληνή; Τί ἔγεινε τὸ κάλλος καὶ
ἡ νεότης σου, ὦ ταλαίπωρε νέε!

Τὸ λησμονηθὲν ἐκεῖνο πρόσωπον, τὸ ἐπανεῖδον
μετὰ δέκα ἔτη. Φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ἀνήκει πλέον εἰς
ἄνθρωπον ζῶντα. Οὐδεὶς πλέον δύναται νὰ μὲ ἀ-
ναγνωρίσῃ . . . οὐδεὶς! Ὅλα, ὅλα μοὶ ἀφῆρασαν ὁ
χρόνος, πλην τῆς ὀδύνης!

12 Μαΐου 18 . . .

Νὰ ὑπάγω νὰ τοὺς περιμένω εἰς Ἀλγερίαν; Εἶμ' ἐ-
λευθερά, ὡς μοὶ τὸ εἶπεν ἡ ἡγουμένη ἐξ ἀρχῆς. Θὰ
κρυφθῶ ἵνα τοὺς ἴδω καὶ τελευταίαν φορὰν· δὲν θὰ
ὑποπτευθῶσι τὴν παρουσίαν μου· ἀλλὰ καὶ πλησίον
μου ἂν διαβῶσι, μήπως θὰ γνωρίσωσι τὸ ἀλλοιω-
θὲν πρόσωπόν μου; Μοὶ φαίνεται ὅτι τοὺς βλέπω·
ὁ θεὸς μου λευκόθριξ καὶ ὀπωσοῦν κυρτός· ἡ Λου-
ίζα πάντοτε ὠραία, καὶ τὰ τρία παιδιά δροσερά ὡς
ἄγγελοι . . . Καὶ ἐκεῖνος; Ὅχι δὲν θὰ ὑπάγω!

Ὅταν αὐτοὶ θὰ πατήσωσι τὸ ἔδαφος τῆς Γαλλίας
ἐγὼ θὰ πατήσω ἄλλην γῆν . . .

Εἰς μόνος λογισμὸς, τὸν ὅποιον ἀδυνατῶ ν' ἀπο-
διώξω, μὲ βασανίζει καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν ὥραν
μὲ ἠγάπησεν ἄρα γε; Πῶς τὸν ἠγάπων ἐγὼ ἡ τα-
λαίπωρος! Ἀλλὰ πρὸς τί πλέον; . . . Ἴδου τετέλεστα.
Ἀναπαύθητι ἐν εἰρήνῃ, ταλαίπωρε Μαγδαληνή!

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ο ΕΠΑΡΧΟΣ.

(Ὁρα φυλλ. 407.)

Ὁ Γυράλδης συναριθμεῖ τὸν Ἐπαρχον μετὰ τῶν
περιφρῶν ποιητῶν τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ (α). Περὶ τού-
του δὲ καὶ περὶ τῆς πατρίου αὐτοῦ ἀγάπης τεκμή-
ριον ἔχομεν τὸν θρήνον εἰς τὴν τῆς Ἑλλάδος κατα-
στροφὴν, οὐτινος μνεῖαν ποιεῖται καὶ αὐτὸς ὁ Με-

λάγγθων (α). Θεόδωρος δὲ ὁ Ζυγομαλάς, ἐν τῇ ἐπι-
στολῇ αὐτοῦ γεγραμμένην ἐν ἔτει ἀρπα' πρὸς Μαρτίνον
τὸν Κρούσιον, ἀναφέρει καὶ τὰ τρία πρῶτα δίστιχα,
εἰς ᾧ συνδέει ἐφεξῆς τὸ πέμπτον, προσθεὶς περὶ τοῦ
τοῦ πονηματίου καὶ τῆς ἐπιστολῆς τοὺς λόγους τού-
τους· «Ὁρῶ δὲ νῦν μετοικησάντα πάντα τὰ ἀγαθὰ
» ἀπὸ τῶν Ἑλληνικῶν τόπων, καὶ οἰκήσαντα ἐν ὑ-
» μῖν. Ἡ, τε σοφία καὶ αἱ τῶν μαθημάτων ἐπιστή-
» μαι, αἱ τέχναι αἱ ἀρισται, ἡ εὐγένεια, τὰ ἔπλα,
» ὁ πλοῦτος, ἡ παιδείσις καὶ ὁ λοιπὸς τῶν χαρίτων
» χορός. Ἑλληνικῶν δὲ χαρίτων τὸ κλέος, βαρὺς ὤ-
» λωσεν αἰὼν, βαρβαρικοῖς δαμάσας ἤθεσιν ἀγλίτην,
» ὡς τις τῶν λογίων ἀνδρῶν [Ἀντώνιος Ἐπαρχος οὐ-
» τος Κερκυραῖος] θρηνῶν τὴν Ἑλλάδος καταστρο-
» φῆν, ζυγὸν δουλείας ἀκλεῶς ὑποφέρουσαν, ἔκλαυ-
» σε στίχοις ἠρωελεγειοῖς δακρυχέων ὑπὲρ τοὺς δια-
» κοσίους» (β). Τοὺς τέσσαρας πρῶτους στίχους με-
ταφέρει καὶ ὁ Μεσούριος εἰς τὸ πόνημα De For-
tuna Attic., λαβὼν αὐτοὺς παρὰ τοῦ Ζυγομαλά καὶ
τὸ πρῶτον δίστιχον ὁ Φαβρίκιος· ὁ δὲ Ὄδιος, ὅστις
ὀλίγιστα λέγει περὶ τοῦ Ἐπαρχου, ἀναφέρων καὶ οὐ-
τος τὸ χωρίον τοῦ Ζυγομαλά, παρκαπέμει τὸν ἀνα-
γνωστὴν εἰς αὐτὸν, ἵνα ἴδῃ τὸ τεμάχιον τῆς Ἑλε-
γείας (γ). Ἀλλ' αὕτη ὀλόκληρος ἐξεδόθη ἐν Ἑνετίᾳ
τῷ 1544 μετὰ τῶν δύο προηγουμένων ἐπιστολῶν
πρὸς τὸν Κονταρηνὸν καὶ τὸν Μελάγγθονα, καὶ μετὰ
τρίτης τινὸς πρὸς Μάρκον Ἀντώνιον τὸν Ἀντίμαχον,
ἐν τινι πονηματίῳ ἀφιερωθέντι τῷ Πάπῃ Παύλῳ Γ'.
καὶ φέροντι τὴν ἐπομένην ἐπιγραφὴν· «Ἀντωνίου Ἐ-
παρχου τοῦ Κερκυραίου εἰς τὴν Ἑλλάδος καταστρο-
φῆν ὁρῶν. Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολαὶ τινες πρὸς ὁμό-
νοιαν συντείνουσαι τῆς Χριστιανῶν πολιτείας. An-
tonis Eparchi in eversionem Graeciae deploratio.
Ejusdem Epistolae quaedam ad concordiam Rei-
publicae Christianae. Venetiis 1544» καὶ ἐν τέλει
τοῦ βιβλίου ἐπαναλαμβάνεται· «Ἑνετίησι τῷ ἀπὸ
τῆς ἐνσάρκου οικονομίας ἀφμ' ἡμῖν Σεπτεμβρίῳ ε'»

Ὅθεν ὁ Μετέρος καὶ ὁ Πάνζερ (δ) ἠμαρτημένως
βεβαιούσιν ὅτι ἡ ἐκδοσις αὕτη ἐγένετο τῷ 1524, ὅ
ἐστὶν ἐν ἐποχῇ προγενεστέρῃ τῶν τε ἀνθρώπων καὶ
τῶν συμβάντων τῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ πονήματι ἀνα-
φερομένων. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πόνημα τοῦτο κατήνησε
τοσοῦτον σπάνιον, ὥστε μόλις καὶ μετὰ βίας ἀπαν-
τάται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ἑνετίας, οὐχὶ περιττὸν
ἐνομίσαμεν νὰ μετεκδώσωμεν ἐνταῦθα ὀλόκληρον
τὴν τε ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἀντίμαχον καὶ τὴν Ἐ-
λεγείαν, ὡς ἀποδεικνύουσιν ὁπόσον θερμὸν ἦτο τὸ

(α) Crus. Tarcoogae. σ. 545.

(β) Αὐτίθι σ. 94.

(γ) Hodius, De Graecis illustrib. σ. 323.

(δ) Annal. Typ. Vol. VIII σ. 487.

πατριωτικὸν αἶσθημα τοῦ Ἐπαρχου, καθ' ἣν ἐποχὴν
ἡ Ἑλλὰς ἐπιέζετο ὑπὸ βαρείας δουλείας καὶ μικραὶ
ἦσαν αἱ τῶν Ἑλλήνων ἐλπίδες.

«Θρήνος εἰς τὴν Ἑλλάδος καταστροφὴν
Ἀντωνίου τοῦ Ἐπαρχου.

- 1 Νῦν ὀλοφυνθῆς, Πιερίδες, νῦν ἄρχετ' αἰδοῦς,
δάκρυα νῦν Ἑλικῶν λεῖθ' ἄμωτον γοῶν.
- 2 Νῦν χάριτες τρισσαὶ Ζηνὸς περικαλλέα τέκνα,
Ἑλλάδος οὐλομένην συντυχίην κλάετε.
- 3 Ἄγχει θῆρ ὀλοὸς γναμπτοῖς ὀνύχασσι κίχης
πρόρριζον Δαναῶν ἡμερόντα δέμον.
- 4 Δεινὸν ἐπιβρωμάται δ' ἄλλοις αἰὲν ἑρώων,
οὐδέποτε ἀφρικτὶ δέρεται ὄν κεν ἴδοι.
- 5 Ἄθρει, Ζεῦ, περίσσημον, ἄθρει, γένος εἶον ὀλεῖται·
Μῦρος σῆν, Ἑλλάς, μῦρος δυσμορίην.
- 6 Ἀλκαίδην κικλήσκω, ποῦ νῦν παῖς ἀγέρωχος
Ἀλκμήνης· ἡ γὰρ τοῦδ' ἀποθεν προσίδων
- 7 Οὐκ ἂν μείνεν, ἐπισκύνον καὶ χεῖρα βαρβαίν,
θῆρ ὁ τὸδ' ὑβρίζων ἔθνος ὑπερβιάως.
- 8 Ἄλλ' ἀστοῖσιν φάνηθι ἀνήμερα φύλ' ἀπελαύων
Ἀμπεριωνιάδῃ σῶσιν ἀπ' οὐρανίθεν.
- 9 Καθμηῖς γὰρ Θῆθῃ κένη σέτο τιθῆνη,
Ρίγιον ἔνδον ἔχει γηρῶνοιο κύνα.
- 10 Τίρυνθος περιθώτου δεδμηται μέγα δ' ἄστου,
Δούλειον τ' ἤμαρ δίψιον ἄργος ἴδεν.
- 11 Οἱ δὲ Μυκήνας καὶ Πέλοπος χθόνα πᾶσαν ἐπέϊγον
Αἶ, αἶ βαρβαρικά νῦν ζυγόμεσθ' ἔλαθον.
- 12 Ἄρχετ, Πιερίδες, γοερῆς νῦν ἄρχετ' αἰδοῦς,
δακρυχέων δ' Ἑλικῶν αἶλινα νῦν στονάχει.
- 13 Ἐγρεο ταρταρίων ποτὲ κευθμώνων ἀπο Θησεῦ,
Ὀμματα μωδαλέοις Κεκροπίην δ' εἶσιδε
- 14 Μυρίον αἰθῆς πέμπουσαν κρατερᾶς ὑπ' ἀνάγκης
Ὀχ' ἐνέκ' ἀνδρόγεω δαμῆν ἀπ' ἠΐθιον.
- 15 Δέρκεο δ' ἐξ Οὐλύμπου σὺν Πολυδεύκαϊ Κάστορ
Ἄλγεα δουλοσύνης, οἷα Λάκωνας ἔλον.
- 16 Ἀλκαθόιο βίη νῦν ἄλλον βαλλε λένοντα,
ὅς λόφον ἀστερίου Μεσσαπίοιο ἔχει.
- 17 Οὐ ταύροισιν ἀναιδέα θυμὸν ἴεντα μόνουσαν,
ἀλλὰ βροτῶν σαρεῖν φεῦ! ἐπιμαίνουμενον.
- 18 Ὅρα, Ἀχιλλεῦ, δεῦρ' ἐπάμουν σῶσι Πελασγοῖς
Τετρομένους ἰλοῶν ἔχει δυσμενέων.
- 19 Ἀμθανε δ' ὅμοις τὰ κλυτοτέχνης κυλλοποδίων
εἵνεκα Πατρόκλου ἔνγεα τεύξατό σοι.
- 20 Ἡριπε νῦν προβέλυμενον Φθίης, ἤριπεν ἄστου·
Αἶ, αἶ, Θετταλίη δ' ἄλγεα πολλὰ φέρει.
- 21 Ἄρχετ, Πιερίδες, γοερῆς νῦν ἄρχετ' αἰδοῦς,
δακρυχέων δ' Ἑλικῶν αἶλινα νῦν στονάχει.
- 22 Ἦδη κλεινὸν ἀπάσης ὑβρισθ' Ἑλλάδος οὐδας,
ἔκποθεν ἀλλ' οὐ τις φαίνεται ἀμυνόμενος.
- 23 Οὐτις ἀπὸ χθονός, οὐτις Ὀλύμπου ἀπ' ἀστερόεντος,
Δύσμορε νῦν Ἑλλάς, σέτο δέδορκε τύχας.
- 24 Φύτλην εὐρέκων γὰρ θούρος ἐβρόχιθεν Ἄρας,
Λοιπὰ δὲ μόν' ἐν γῆ πῆματα ἐλέγχεά τε.
- 25 Τῶν αἰδῶς εἰν ὀφθαλμοῖς, οὐτ' ἄλλο τέθηλε
Σύμβολον εὐσεβέων, Ζεὺς γὰρ ἀρεῖτε πρόσφρων.
- 26 Οὐ γὰρ τοι Ζηνὸς μέλλει ἀέκητι τὰδ' εἶναι,
Φύλον ἐφρ' ἐσθλῶν μὴ κύμα γένοιτο κακοῖς.
- 27 Τίς νεμίσσε βροτῆς, τίς τοσσάδ' ἐχώσατο δαίμων,
Παισὶν ὅς ἡμιθέων τοῖον ἔοργε κακῶν.
- 28 Βάσκανος ἦν δῆπου ὅς τις ποτ' ἀρ' ἐπλεθ' ὁ βλάπτων
Νύχθ' ὅς ἀμορβαίνῃ Λοιπὴν δ' ἄγαγεν.
- 29 Ἰλαθὶ δῆμοισι, Ζεῦ, ἴλαθ' ἀποφινύθουσι,
Ἥαλλὰς ἐπάρκει νῦν οἶον ὑπέσχεό που.

- 30 Ἀφραδίην ἀπο πέμπε μελάθρων, ὡ πολιεύχε
Μητέρα δυσπραγίης αἰὲν ἱαπτομένην.
- 31 Ἄρχετ, Πιερίδες, γοερῆς νῦν ἄρχετ' αἰδοῦς,
δακρυχέων δ' Ἑλικῶν αἶλινα νῦν στονάχει.
- 32 Τίς παρπίδουσι κακὰς Δαναῶν ἀπο κῆρας ἀλάλων,
Ὅλα Λαωνίδαο δεξιτέρην ἐπίσει.
- 33 Μελίχια φρονέων δέ τις ἀγρομένους ἀγορεύσει,
Ὅλα Θεμιστοκλέης οὐ κτεάνων ἀλέγων.
- 34 Τίς δ' οἶσε ψῆφον σασιμῆροτον οἷα Περικλῆς
Ἐξ ἀπόροιο πόρον πληθεῖσιν εὐράμενος.
- 35 Πηγαὶ μὲν παύσαντο φρονῶν, φεῦ! καὶ θαθάμιγγες
Ἑλλάδος ἐν δαπέδῳ θαίμονες ἐξέλιπον.
- 37 Πάντα δ' ἔρημ' ἠΐφρονος ἀνδρὸς ἐγαρηνότοιο,
Ἄγλαιης προτέρης ἤχετο πᾶσα χάρις.
- 37 Δευκαλίων, λάας νῦν ἤδη βάλαιο ἄλλου,
Λήθη γὰρ κωφῇ Ἑλλάδα πᾶσαν ἔχει.
- 38 Ἄρχετ, Πιερίδες, γοερῆς νῦν ἄρχετ' αἰδοῦς,
δακρυχέων δ' Ἑλικῶν αἶλινα νῦν στονάχει.
- 39 Θρέπτται ψυχῶν νοδὸς ἡγεμονίας ἄτρεστοι
Μούσαι Μνημοσύνης ἔκγονα καλλικόμου.
- 40 Ἐἶπατε λυσομένω μοι ποῦ νῦν αἰλί' ἔθεσθε,
Κασταλῆς γὰρ τοι γνώριμον οὐδ' ἔνομα.
- 41 Μῶν ἔχεθ' Ἑσπερίην; ἡ καὶ κρυμώδεας Ἄλπει
Ἄμπαυ ὑπερβάμεναι χαίρετε Δευκετίη;
- 42 Φεῦ! ὡς ἠλλάχθη πάντ', ἡ καὶ Παλλάς Ἀθήνη
Κεκροπίδων ἄστου προῦλιπ' ἀποχομένην.
- 43 Καὶ μάκαρες τὰ σῶν ἀέκοντες προῦλιπον ἄλλοι,
Ἄχθος ἀναινόμενοι βαρβαρικῶν θυρόδων.
- 44 Μῶνος ἂν Ἑλλάδα λυσιμέριμος νῦν ὑπέλοιπος,
Καὶ Μῶμος τρισὶ σὺν ταρταρίαισι Κίραις.
- 45 Ἄρχετ, Πιερίδες, γοερῆς νῦν ἄρχετ' αἰδοῦς,
δακρυχέων δ' Ἑλικῶν αἶλινα νῦν στονάχει.
- 46 Δισσὰ φάει κόσμου τρίτατον φάος ἄλλο βροτῶσι·
Δεῦτ' ἀποπαυόμενον λείσθηον εἰσίδετε.
- 47 Ἀἴγλην δ' ὕματῆρην σκιεροῖς κρύψαντα νέφεσσι
Πένθημα δυσμορίην οὐρανίθεν στένετε.
- 48 Ἐἶπατε δ' Ἠλιάδεσσιν ἰδυρομέναισι Φαέθοντα,
Ἠλέκτροιο πάλιν δάκρυα βαλλόμεναι.
- 49 Ἦ γὰρ ἀπειρέσιον φέγγος ψυχαῖσιν ἰάλλων,
Ἄλλος νῦν ἀστήρ ὤλετο παμφανώνων.
- 50 Ἦπειροι τόνδ' ὠδύραντο, ἔνδ' ἄμα τῆσιν,
Εἰνάλιαι νῆσοι νολεμέως ἴαγον.
- 51 Τέμπεα δ' ἤσθον τ' ἄλγεος, εὐραά τ' ἠνεμόεντα,
Καὶ λιμῶνας ὀμοῦ πένθος ἐπεσκέπασε.
- 52 Κρυψίδρομοὶ τε κρῆναι καὶ ποταμοὶ γρόνονται·
ὦμοι! τοῖον Ζεῦ, κάλλος ἀπολλύμενον!
- 53 Ἄρχετ, Πιερίδες, γοερῆς ἄρχετ' αἰδοῦς,
δακρυχέων δ' Ἑλικῶν αἶλινα νῦν στονάχει.
- 54 Ἄστεα πάνθ' ὅποια πρὸς ἔω καὶ ὄσ' ἔσπερον ἄγνων,
Ὅσα τε πρὸς Βορέην καὶ Νότον οἰκί' ἔχει,
- 55 Ὑμετέρης μόρσεθι τιθῆνης αἰπὺν ἔλαθρον,
Κεράμενα πλοκάμους, ὡς ἐπέοικε, κάρης.
- 56 Οἴσατε δὲ στεφάνους στυγνῷ πλεκτοῦς ὑακίνθου
Οἴσατε μητέρι νῦν δῶρον ὀφειλόμενον.
- 57 Μελίχια γὰρ ἀπάντων χεῖλεσι μαζὸν ἐνήκεν,
Ἠδύπνοα ψυχᾶς σπέρματ' ἐρευγόμενον.
- 58 Πρώτη δ' ἀμφήκει σοφίης Ζηνὸς παρέδροιο
Ἐγχεί, ἀμαθίης ἀσχος ἀπεσκέδασε.
- 59 Δειλοῖσι θνητοῖσι δ' ἀλωομένοις κατὰ βένθος
Νυκτὸς ἀπειρεσίης λαμπρὸν ἔδειξε φάος.
- 60 Ἰψιφρότητον ἀταρπὸν δ' ἀθανάτων ἐπέδωκε,
Στέλλεσθ' ἀστροβότοις βήμασιν εὐνομίης.
- 61 Φαύλων τ' ἀνδρῶν πρῶτον ἐπενάξαι μέγα κύμα
Κῆρα δὲ μάρνασθαι μήσατ' ἐπισταμένους
- 62 Τίς κεν μυθήσασαι εὐφρονέους ἔσα μήτηρ
Παισὶ φίλοισι διδοῖ εὐμενὴ φύσεως;
- 63 Ἄρχετ, Πιερίδες, γοερῆς νῦν ἄρχετ' αἰδοῦς,
δακρυχέων δ' Ἑλικῶν αἶλινα νῦν στονάχει.

(α) Dial. VII, de Poetarum historia.

- 64 Καίται δὴθ' Ἑλλάς μὴ θαύματιν εἶν ἐτύθη·
Πάντα κάτω βάλλει αἶψα διχαστασίη.
- 65 Τὴν δὲ Ζεὺς ἐρίσσι μακρὸν τοῖς ἀν κοτίσσοιτο,
Τεύξουσιν θνητοῖς πῆματ' ὀλεθρογόνα.
- 66 Ἀλλ' ἠπαίρων ὦ βασιλῆες ὑπέρτατοι ἄλλων,
Ἦδη κλύεθ' ἄπερ θυμὸς ἄνωγε λέγειν.
- 67 Μοῦσαι γὰρ μ' ἐδίδαξαν ἀληθεῖα πάντ' ἀγορεύειν·
Αἰγιόχοιο Κόραι Ζηνὸς ἐπιθρεμέτα.
- 68 Θῆρ ἑλοφώϊος αὐθις ἐπασσύτερον ποσὶν ἔρπων,
Αἰεὶ τοῦ πρόσθεν μείζον' ἔλαθρον ἄγει.
- 69 Φράζεο Ἰταλίη, καὶ Γερμανῶν ἀγέροχον·
Φύλον, φράξέ μοι Παννονίαν δάπεδον.
- 70 Φραζέσθω Κέλτης μεγαθύμων τ' ἔθνος Ἰθέρων,
Ὅτι μεταστρέφεται πάντα διχαστασίη.
- 71 Οὔτε πύλις, καὶ μὰ Ζῆν', οὔτ' ἔθνος, οὐδὲ μὲν οἶκος,
Ἄρδην ἐκ θεμέθλων ἤριπε τῆς δε δίχα.
- 72 Ἀήγεται, Πιερίδες, γοερῆς νῦν λήγεται· αἰοιδῆς·
Κέκλαυται γὰρ ἄδην πῆματα Κεκροπίης.
- 73 Ὅσα μὲν Ἀδοσίων ἀρειμανίων ἔθνεα ἀνδρῶν,
Ὅσα δὲ Γερμανῶν, ἔσται τε Παννονίαν.
- 74 Φύλα τε Κελτῶν, ἧδ' ἔτ' Ἰθέρων βόσκειτ' ἐπὶ αἶαν,
Οἶκον ἕνα φράζει πᾶς θεράπων σοφίης.
- 75 Παῦλον δ' οἶκον τοῦδ' αὐθις πατέρ' εὐμενέοντα,
Χαίρει Φράγκισκόν τ', ἠδὲ κάρην Κάρλον.
- 76 Οὐνετῶν βαθυλόθων δῆμον ἐμῶν δ' αὖ ἀνάκτων,
Ἦες ἰθὺ φρονέων οἷδ' ἔμεναν ταμῖην.
- 77 Ἰλαος ἀγάζου, Ζεῦ, οἶκον, τηλεθόοντα,
Ξύμφρονα δὲ ἰνακταῖς πάντεσι νοῦν παρέχου.
- 78 Ἦες δ' ἐπισταμίους ἀμφοῖν μάχα νεῖκος ἀνάκτων,
Ἄχλυν ἑκάς θυμοῦ μῆνιδος ἐσκοιδάσας.
- 79 Σαῖς δ' ὑποθουμοσύναις δὲς βουλὴν ἤτις ἐρύκοι,
Ῥιγεθάνου δακέτου εἰς ὄνοχον μέλαθρον.
- 80 Παννονίαν δὲ γὰρ αὐθις ὀρούων ἦρ' εἰδ' ἀπηγῆς,
Οἶκον παντὶ φέροι κῆρα ταναγλεῖα.
- 81 Νῦν θηρὸς, Κάρολ', ἀντα πελώριον ἔγχος ἄειρε,
Βάλλε θράκοντ' ἰλεὸν πνεύμονα βάλλε μέσον.
- 82 Μῆδ' ἐντόπιον ἔχθος ἔχων, ἐν οἴκῳ σαώζειν,
Οἶκον ἀπ' ἐκθάθρων σκάπτει ληθόμενος.
- 83 Λάξου καὶ σὺ, Φραγκίσκ' ἀσπίδος ἐμφαλοέσσης·
Ἐδρανα βυόμενος, θῆρα βάλ' αἰμοχαρῆ.
- 84 Μὴ παίδων κάτω χειρὶ τινάξαις ὀμβριμον ἔγχος,
Καίνοιον οὐς εἰκὸς βυόμεναι θανάτου.
- 85 Ἀμφοτέροισι, λέγω, μὴ μέσσης ὡσπερ ἀήτης,
Ἦνεῖται νέφος κεφαλὴ σπώμενοι ὑμετέρη.
- 86 Μὴ Κάδμοιο ἕκαστος νίκης κάρτ' ἐφίεθω,
Ἀλλὰ μάλλ' ἀμφὶ ἔρων, τῆσον ἐπαντινέτω.
- 87 Μουσῶν Ἰσραῖς νῦν αἰκετα ἔνεσίσχιν,
Ὀψιγόνων ἀνδρῶν μῶμον ἀλευόμενοι.
- 88 Ἰστρὸς ὄδον δεικνύεις, καὶ πλοῦς πόντον ἐφ' Ἑλλῆς,
Νίκης αὐτοκράτορ σφῶν μαλ' ἐριπρεπέος.
- 89 Οὔτις μνήσασθ' ὑμῶν, οὐδὲ λόγῳ βασιλῆας
Οὔτ' ἐργοῖσιν ἐρεῖ, ἄλλον ἰθὺν πελεμον.
- 90 Οὔτις αἰοιδῶν ἀνκλείσει γένος, οὔτε ται ἔργα,
Φόρμιγγ' ἀμφὶ χέρας μελιχόγητον ἔχων.
- 91 Τύμβος δ' ἀράσιμος μερίπσοσι μετασσομένοισι,
Ζεὺς δ' ἄρ' ἀνάριστος αὖ κῆν φημιμένοις ἔσται.
- 92 Οὐνεχ' ἴοιο ἐφετμῶν οὐκ ἀλέγοντες ἔθεσθε
ἔγχος ἐπ' ἀλλήλους λυγρὸν ἐνοαλίου.
- 93 Ἀμφοδῆτην τεύχοντες νίκην ἄλλοσφύλω,
Αἰμασιν ὑμετέροισι, αἰδέομαι δὲ λέγειν.
- 94 Ἀλλ' ἐρεῖ μούσαισι πιθήσας ἀρτιπέλαις,
Οὐδέτερος νίκην ἱμερόεσαν ἀρεῖ.
- 95 Τριτάτος ἀμφοτέροισιν γὰρ καίπερ ἀγῶνα δ' ἰόντων
Νίκης λαμπρὰ γέρα ληψόμενος τροχάει.
- 96 Ἐκλυτέ μιν, ὦ βασιλῆες' ἐμὸς λόγος ἐν φρεσὶ δῖ' ἔστω,
Μῆδ' ἄνεμος φορέοι πᾶν ἔτι περ λελάκω.
- 97 Μάντις ἐτώσια βάζων ὑμῶν εἴθε γενοίμην,
Πνεύμασιν ἀρπαχθεῖς, ἢ κορυθαγιῶν!

- 98 Ἀλλὰ δίδορ' ἀποθεν, φεῦ! Λυγαῖος, εἴτε περ ἄλλος,
Ἰγνεσι λαίψηροῖς πῦρ ἐπινοσσομένον.
- 99 Ἀήγεται, Πιερίδες γοερῆς νῦν λήγεται· αἰοιδῆς,
Κέκλαυται γὰρ ἄδην πῆματα Κεκροπίης.
- 100 Ζεῦ πάλιν ἔλαθ' ἡδ' οἶσοι προτέροισιν ἐδέθλοισι,
Οὐχ ἕτερον γὰρ ἔγνω κηθόμενον χθονίων.
- 101 Νῦν ἱερῆς ποτὲ χάρης μνήσασθ' οὐρανίωνας,
Καὶ λύσατε κακῶν ἄσπε' ἀπειροσίων.
- 102 Σώφρονα νοῦν τε δότ' ἀστοῖς, χρῆμα βροτοῖσιν ἄριστον,
Νύκτα δ' ἀπο δυοφερῆν Ἑλλάδος ἐξέλετε.
- 103 Ἰσχεο μνησμοῖο δίκη καλιθερέα γλήνην,
ἱμερίην δὲ δίδου τέρμα κακοπραγίης!

MARKO: ANTONIO: TO: ANTIMACHO.

«Τῶν νῦν ὄντων ἀνθρώπων ἦθος παραβάλλων τοῖς τῶν ἀρχαίων ἦθεσι, Μάρκε Ἀντώνιε, τοὺς τε παρόντας κειροὺς τοῖς παρεληλυθόσι συγκρίνων, ἐπειδὴ κατ' οὐδὲν ἀλλήλους εὐκόλως εὐρισκον, διηπορούμην. Καὶ τί ἂν εἴη τὸ αἴτιον τῆς ἐπὶ τὰ χεῖρω μεταβολῆς μαθεῖν ἐζήτουν· πολλῶν δὲ μοι συναπαντώντων κατὰ νοῦν, νῦν μὲν τοῦτο ἐδόκει, νυνὶ δ' ἐκεῖνο, καὶ αὐθις ἄλλο. Ἐπιστήσας οὖν τὴν διάνοιαν, καὶ καλῶς πάντα λογιζάμενος, τέως αἴτιον ἐδοξεν εἶναι τὸ τὴν συγγένειαν, ἣν ἐξ ἀρχῆς ἐσχομεν ἀνθρωποὶ πρὸς τὸν Θεόν, συμφραθεῖσαν πολλῶ τῷ θνητῷ, ἐξίτηλον εἶναι γεγονέναι· ἐπικρατήσαι δὲ αὐτὸ τοῦτο τὸ θνητὸν καὶ γεῶδες, κάντευθεν ἀνεστράφθαι τ' ἀνθρώπινα πάντα. Ταύτης γὰρ τῆς ὑπολήψεως καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἐχόμενοι, ἐπ' οὐδενὶ καλῶ περιηρμύσθαι τῆ ψυχῇ τουτὶ τὸ ἄλογον· ὦντο· σῶμα· καὶ οὐδένα ἢ κομιδῆ ὀλίγον τοῦτον λόγον ἐπεποιήντο. Μόνους δὲ τοῖς τῆς ψυχῆς ἀγαθοῖς προσέχοντες, ὅζῳ καθεῶρων καὶ νήφοντες ἦσαν· καὶ τὸ θεῖον παρέμενον αὐτοῖς, καὶ ἐζήκει παρά πάντα τὸν χρόνον. Καὶ οἱ ἄνδρες κάλλιστα παρά τοῦ συγγενοῦς βοηθούμενοι, τὰ φρονήματα ἀληθινὰ πάντα τε μεγάλα ἐκέκτηντο· καὶ πρὸς ἀλλήλους μὲν πρόβητι μετὰ φρονήσεως ἐχρῶντο· τὴν κοινήν δὲ φιλίαν πάσῃ σπουδῇ καὶ τιμῇ θεραπεύοντες· ἐφραίνοντο καὶ πλὴν τῆς ἀρετῆς οὐδὲν ἄλλο λόγου ἄξιον ἐνόμιζον. Αἱ δὲ γυναῖκες σωφρονεῖσαι καὶ αὐταί, μετ' ἡμέραν τε καὶ διὰ νυκτὸς περὶ τὴν ἐργάνην ἦσαν. Ὅθεν τὰς πολιτείας ἀρεταῖς ἐρείδομένας τοιούτων ἀνδρῶν, καλῶς ὀρθοῦσθαι ξυνέβαινε καὶ διασώζεσθαι. Οἱ λαοὶ δὲ χρηστὰ δόγματα ἔχοντες, παρ' ἀλλήλων συνετηροῦντο, καὶ οἱ πόλεμοι μεγαλοφῶνως ἠνύοντο· πάντα τε ὑγιῶς εἶχε καὶ οὐδὲν οὔτ' ἐνοθεύετο, οὔτ' ἐμολύνετο, ἀλλὰ τὸ λαχὺν ἔσωζον ἐκάστοτε σχῆμα. Καὶ τοιαῦτα τότε δὴ τέλος ἦν τοῖς ἀνθρώποις· τὰ πρὸς Θεόν, ὡς καὶ τὴν γῆν ἔσθ' ὅτε ἀνήροτον καὶ ἄσπορον παντοῖαν καὶ ἰκανὴν ἀναδιδοῦναι τὴν τροφήν αὐτοῖς. Νυνὶ δὲ πάντα ἐξήλλακται, καὶ ἐν ἰδρωτί τῷ τοῦ προσώπου ἡμῶν σίτον σπείροντες, ἀκάνθους καὶ τριβόλους πορί-

ζομεν· καὶ ποικίλαις ταλαιπωρούμεθα τύχαις, πάντοθεν τε ἡμῖν ἀπαντᾷ τὰ δεινὰ, ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ἐκ τῆς γῆς τροφήν, μικροῦ δεῖν ἐκλελοιπέναι ἤδη. Ταῦτα δὲ ξυμβαίνειν ὑπελάμβανον, ὅτι τὸ θνητὸν ὑπερπλεόνεσεν· οἱ γὰρ ἐν τῷ παρόντι ἐμπαθέστερον γεγονότες, καὶ ταῖς γεῶδαις μεθυσθέντες τρυφαί, ὡσεὶ τυφλωτόντες παραπαίουσι, καὶ χαμαὶ κατασπῶνται, μακρὰν που τοῦ συγγενοῦς ἀποκεχωρηκότες· λόγος γὰρ οὐδεὶς ἐστὶ τῆς ἀρετῆς, οὐδὲ τῆς κοινῆς ἐκείνης καὶ πάντα τ' ἀγαθὰ πληθυνούσης φιλίας. Ἀλλ' ἕκαστος, καὶ ἄρχων καὶ ἰδιώτης, ἐκυτὸν μόνον φιλεῖ, καὶ τοῖς ἰδίοις μόνον προσέχει· τῷ χρυσῷ δὲ πάντα μετρεῖται, καὶ πὶ τούτῳ σεμνύνεται· καὶ οὐδὲν ἐστὶν, ὅπερ οὐκ ἂν αὐτὸς ἕκαστος γένοιτο διὰ τοῦτον· ἀπὸ φθίνει μὲν τὰ κοινὰ, συναπόλλυται δὲ τὰ ἴδια, ταύτης τῆς ἐμπαθοῦς ἐπικρατησάσης βδελυρίας· καὶ ὁ βίος ἀνέστραπται καὶ ἡ κατάστασις μετέβαλε, καὶ ἤδη πάντα κυκλῶν ἐγένετο τ' ἀνθρώπινα. Ταῦτα λογιζόμενῳ μοι κατ' ἐμαυτὸν, μεταξὺ καὶ λυπεῖσθαι ξυνέβαινε, Ἀντίμαχε φίλτατε, οὐ τοσοῦτον ταῖς περὶ Κέρκυραν ὑπὸ Τούρκων ξυμπεσοῦσιν ἡμῖν ἀλγεῖναις τὴν ψυχὴν νηττόμενοι, ὅσον ὅτι καὶ τῶν βαρβάρων αὐτῶν, μακρότερον ἀποκεχωρηκέναι τοῦ συγγενοῦς οἱ δεῖλαι οἱ ἐφαινούμεθα καὶ μάλλον ἀνοηταίνειν ἐδοκοῦμεν. Ἐν τούτοις περιπολούμενης μου τῆς ψυχῆς, ἄφνω φανεί τις τῶν σῶν φίλων, οὐκ οἶδα ταῦνομα, ἦν μοι πέπομφος ἐνεχείρισεν ἐλγεῖαν. Ταύτην δὲ ἀναγνοὺς εὐθύς ἀνέδραμον ἐπὶ τὴν μητέρα· περίεστι γὰρ ἐτι φεγούσα καυτὴ τὴν τῶν βαρβάρων ὀμότητα· νῦν τὸ δεύτερον μετ' ἡμῶν, ἢ καὶ πρότερον ἐκ Λακεδαιμόνος ἀποφυγούσα· εἰς οὖν τὰ περὶ σοῦ παρ' αὐτῆς ἐπιθύμην, πόσις οἶε με χαρᾶς ἐμφορηθῆναι, ἀπροσδόκητον κέρδος εὐράντα, φίλον προγονικὸν καὶ, ὡς αὐτὸς φῆς, ὠγύγιον, Ἑλληνα, ὦ ξένιος, καὶ τὴν φωνὴν καὶ τὸ ἦθος! Οὐκ οἶε με, πρὸς Θεοῦ, μὴ μόνον ἀπλῶς χαρῆσαι, ἀλλὰ καὶ μὴ βουθυθῆσαι ἂν ὑπὸ τῆς χαρᾶς ὡς πάλαι Πυθαγόρας ἐπὶ τῷ διαγράμματι· φίλου τυγῶν ἀρχαίας χάριτος πνέοντος, κἂν τῆ ψυχῇ τὸν Ἑλικῶνα περιφέροντος ὄλον, καὶ ξενείας πενητικονατούτιδος ἤδη μεμνημένῳ. Οἶε δὲ, μὴ καὶ τῆς δεξαμένης ἂν ἐκπηθῆσαι με γυμνὸν, καὶ πολλὰς τὸ εὐρηκα φηθέγγεσθαι, εἰ λουόμενος ἐτύγγανον, ὡσπερ Ἀρχιμήδης; φίλον μὲν εὐράνθιν οὐκ ἦδην πάποτε πρότερον. Τοιοῦτον δὲ ἐν καιροῖς οὕτω χλεποῖς, οἶους μόνους πρὸ μικροῦ τοὺς ἀρχαίους ἔλογιζόμενῳ γεγονέναι. Ἀλλ' ὄναιο, Ἀντίμαχε, τὸ ἱερὸν μοι φιλίας καὶ ὄνομα καὶ πρᾶγμα· Ὀναιο τοῦ γενναίου φρονήματος, καὶ τῆς φιλανθρώπου σου γνώμης, ὅτι δυστυχοῦντας ἡμᾶς, καὶ ἐν ξένοις καὶ ἀλλοδαπῇ περιόντας σὺ περιεῖδες, ἀλλ' ἐκ μέσης περιεβάλου τῆς ψυχῆς· καὶ πολλοῖς ἀλγεῖνοις τρυχομέ-

νοὺς παρεμυθήσω. Ἄγω δὲ σοὶ χάριτας πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τῶν παρὰ τῆς ἐλγεῖας ἐπαίνων ὧν περ οὐκ ὀλίγον ἀποδέων, ἐρυθρῶ μὲν ἀκούων, ἀποδέχομαι δ' ὅμως καὶ τὴν περὶ τούτου σου φιλοτιμίαν. Εἰ δὲ μὴ τοῖς αὐτοῖς ἐλγεῖσις ἀμείβομαι σε νυνὶ, σύγγνωθί μοι ἀσχολουμένῳ περὶ τ' ἀναγκαῖα. Τοῦτο δὲ ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν Ἀρχιερέα ἐπιστολῆς κάλλιστα δυνήσῃ μαθεῖν ἢ τὸ ἀντίγραφον τῆ παρούσης προσδεδεμένον πέμπω τῆ σῆ Σεμνότητι. Ἐρρώσο.

Ποσειδιῶνος ἐγδὴ ἐπὶ δέκα· κρηθ'.

Ἐνετίησι.

Ὅτι ὁ Ἐπαρχος διέτριβεν εἰσέτι ἐν Ἐνετίᾳ τῷ 1544, ἐν ᾧ ἔτει, ὡς εἶδομεν, ἐξεδόθη ἡ Ἐλεγεία, μαρτύρεται καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς. Ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνεδριάσεων τῆς ἐν Ἐνετίᾳ Ὀρθοδόξου τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ἐκκλησίας ἀναγινώσκωμεν ὅτι τῇ 14 Μαρτίου 1544 Γεώργιος ὁ Κορίνθιος, Γεώργιος Σοφιανὸς καὶ Ἀντώνιος ὁ Ἐπαρχος προετάθησαν ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐψηφίσθησαν· κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ ἔτος, δημοσιεύσας ὁ συμπολίτης τοῦ Ἐπαρχοῦ Νικόλαος Σοφιανὸς τὴν ἐκυτοῦ μετάφρασιν *Περὶ παιδῶν ἀγωγῆς*, συγκαταλέγει ἐν τοῖς σοφοῖς καὶ πεπαιδευμένοις καὶ κατ' ἀλήθειαν εὐγενέσι λειψάνοις τῆς ἀθλίης καὶ δυστυχῆς Ἑλλάδος τὸν περίφημον καὶ λογιώτατον Ἀντώνιον Ἐπαρχον, τὸν δημόσιον διδάσκαλον τῆς λαμπροτάτης πόλεως τῶν Ἐνετῶν, ὃν, ὡς λέγει μετὰ τῶν ἄλλων, συνεβουλεύθη περὶ τοῦ πῶς νὰ ἀναζωοπυρήσῃ ἐν τῇ δυστήνῳ πατρίδι· τὸν ζῆλον τῶν καλῶν σπουδῶν (α).

Τὸν Ἐπαρχον διατρίβοντα ἐν Ἐνετίᾳ, εἶδεν ἐν ἔτει 1545 ὁ Γεσνέρος, ὅστις συγκατατάσσει τὸν λόγιον ἄνδρα μετὰ τῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐχορήγησαν αὐτῷ εἰδήσεις (β). Ἀλλὰ καὶ ἐν ἔτει 1548 διέτριβεν εἰσέτι ὁ Ἐπαρχος ἐν Ἐνετίᾳ, διότι γινομένης τότε τῆς ἐκδόσεως τῶν Μηναιῶν ὑπὸ τοῦ Σπινέλλου, προετάχθη ὡς πρόλογος ἐπιστολῆ τοῦ Ἐπαρχοῦ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Διονύσιον, ἧτις ὑπὸ τοῦ Ὀδίου ἀναφέρεται ὡς ἀνέκδοτος σωζομένη ἐν τῇ Βιενναίᾳ Βιβλιοθήκῃ (γ), ἐν ᾧ αὐτὴ οὐ μόνον κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1548 ἐκδοσὶν τοῦ Σπινέλλου καὶ εἰς πάσας τὰς μετατυπώσεις τὰς γινομένας ἐντὸς τῆς εἰκοσαετοῦς ἐποχῆς τοῦ χορηγηθέντος αὐτῷ προνομίου προετάχθη ἐκείνων τῶν Μηναιῶν, ἀλλὰ μετετυπώθη καὶ ἐν ἑτέρῳ τῶν Μηναιῶν ἐκδόσει, γενομένη τῷ 1594 τῇ ἐπιστάσει Ἐμ. Γλυζωνίου· εἶναι δὲ ἡ ἐξῆς.

MIX. A. ΜΟΥΣΤΟΞΥΔΗΣ.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

(α) Ἑλληνομν. σ. 232.

(β) Hist. Anim. ἐν ἀρχῇ.

(γ) Hodius de Græc. ill. σ. 323.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΜΟΝΔΕΣΙΟΣ. Εἰς πολλά μέρη τῆς Εὐρώπης υπάρχουν λογιστὰ ἄξιοι θαυμασμοῦ, μηδέποτε παιδευθέντες εἰς τὴν ἀριθμητικὴν. Ἐν Γαλλίᾳ ἦτο τοιοῦτος ὁ Ἑβραϊκὸς Μονδέσιος (Henri Mondeux), ἀπλοῦς βοσκὸς ἐν Μακῶνι (Macon), ὅστις οὐδέποτε οὐδὲ ἐν μάθημα ἤκουσε, καὶ ὅστις κατέπληττε τοὺς σοφωτέρους καὶ ἐμπειροτέρους μαθηματικούς. Τὸ ἀπλοῦν τοῦτο τέκνον τῆς φύσεως δὲν ἦτο μόνον θαυμάσιος λογιστής, ἀλλὰ καὶ εὐφυὴς καὶ ἐτοιμολόγος. Εἰς μίαν τῶν παραστάσεων τοῦ βωμολόχου τις τὸν ἠρώτησε—*Τρία ἐπὶ τέσσαρα πόσα κάμνουν;*—Κύριε, τῷ ἀπεκρίθη ἀμέσως ὁ βοσκός, προσθέσατε τὸ ὄνομά σας εἰς τὸ τέλος καὶ ἔχομεν ἑκατὸν εἰκοσιν.

ΑΛΦΟΝΣΟΣ ὁ Β΄. Ὁ μεγαλόφυχος οὗτος βασιλεὺς τῆς Σικελίας καὶ τῆς Ἀρχαγόνος, ἐστρατοπέδευσε ποτε εἰς τὴν ὄχθην ποταμοῦ τινος, ἀπέναντι τοῦ ἔχθρου. Ἡ νύξ προσήγγιζεν, εἰς δὲ τὸν στρατὸν αἱ ζωοτροφίαι ἐξέλιπον. Μέχρι τῆς πρώτης ὄχι μόνον οἱ στρατιῶται δὲν ἔφαγον τίποτε, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς διενυκτέρευσε νηστis. Εἰς τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ τῷ προσέφερε τεμάχιον ἄρτου καὶ ὀλίγον τυρόν. — *Εὐχαριστῶ, ἀπεκρίθη ὁ ἀληθῶς μεγαλόφυχος βασιλεὺς ἀποβάλλων τὴν προσφοράν, ἥ τις κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἦτον ἀνταξία μεγαλοπρεπεστάτου γούματος· θὰ περιμένω ἕως ὅτου νικῆσωμεν, καθὼς περιμένουν καὶ οἱ γενναῖοί μου στρατιῶται.*

ΦΑΥΑΡΟΣ. Φλύαρός τις διηγῆθη μίαν ἡμέραν μυστικὸν τι εἰς ἓνα φίλον τοῦ ἐξορκίζων αὐτὸν νὰ μὴ τὸ διακοινώσῃ εἰς ἄλλον.—*Μεῖνε ἡσυχος, τῷ ἀπεκρίθη οὗτος, θὰ τὸ φυλάξω μυστικὸν ἕσον καὶ σύ.*

ΕΧΕΜΤΘΙΑ. Ἐν ᾧ Γουλιέλμος, ὁ ἡγεμὼν τῆς Orange, ὢν βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ὠδοιπόρει θελων νὰ ἐκτελέσῃ στρατιωτικὸν τι σχέδιον, εἰς τῶν πρώτων ἀξιωματικῶν τὸν παρεκάλεσε νὰ τῷ διακοινώσῃ αὐτό. Ὁ δὲ βασιλεὺς, χωρὶς ν' ἀποκριθῆ, τὸν ἠρώτησεν, ἂν ἐν περιπτώσει καθ' ἣν τὸ ἐμάνθανεν ἤθελε τὸ διακοινώσῃ εἰς ἄλλον.—*«Ἐ! ὄχι, ἀναμφιδόλως, ἀπεκρίθη ὁ ἀξιωματικός. «Λοιπὸν, εἶπεν ὁ Γουλιέλμος, ἐὰν ἔχῃς τὸ προτέρημα νὰ τῆρῃς τὰ μυστικά, τὸ ἔχω καὶ ἐγὼ ὡσαύτως.»*

ΚΟΝΔΑΜΙΝΗΣ. Μίαν ἡμέραν, ὅτε ὁ γνωστός ἐπιστήμων Κονταμίνης (De-la-Contamine) ὑπῆγε νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν Κυρίαν. . . τὴν εὗρεν εἰς τὸ γραφεῖόν της γράφουσαν ἐπιστολὴν εἰς μίαν ἀπὸ τὰς φίλας της. Τῷ ἐζήτησε δὲ τὴν ἄδειαν νὰ ἐξκολλουθῆσῃ ὅπως προφθάσῃ τὸ ταχυδρομεῖον.—*Ἐξκολλουθήσατε, ἐξκολλουθήσατε, Κυρία, τῇ εἶπεν ὁ Κ.*

Κονταμίνης με εὐγενέστατον τρόπον. Παρακινούμενος ὁμοῦς ὑπὸ ἀκατανικήτου περιεργείας, ὑπῆγεν ὀπισθεν τῆς ἑδρας τῆς Κυρίας, ὁπόθεν ἀνεγίνωσκεν ἐκάστην φράσιν, τὴν ὁποίαν ἔγραφεν ὁ κάλαμός της. Μία κηλὶς, πεσοῦσα εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χάρτου, τὴν ἔκαμε νὰ ἀνεγείρῃ, ὀλίγον τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐνόησασα τὸν περίεργον συνέλαβε τὴν πνευματώδη ἰδέαν νὰ ἐξκολλουθῆσῃ ὡς ἐξῆς: *Θὰ σοὶ ἔγραφοι καὶ ἄλλα ἀκόμη, ἀγαπητῆ μου γίλη, ἀν ὁ κ: Κονταμίνης δὲν ἀνεγίνωσκει ὀπισθέρμου.*

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ.

ΕΠΙΤΑΦΟΝ. Ἐπὶ τοῦ τάφου φιλαργύρου Ἀγγλοῦ ἐκράχθησαν τὰ ἐξῆς: «Ἐνταῦθα κεῖται τις ἀπολέσας τὴν ζωὴν, διότι δὲν ἠθέλησε νὰ δαπανῆσῃ ὀλίγα χρήματα ὅπως ἀγοράσῃ ἰατρικόν· ἀλλὰ θὰ ἐσχαζεν ὁ ταλαίπωρος ἀπὸ τὸν θυμὸν του, ἂν ἐμάνθανε πόσα ἐξωδούθησαν εἰς τὴν κηδεῖαν του.

ΕΤΕΡΟΝ. Ἐκεῖνος ὅστις ἀναπαύεται ὑπὸ τὸν λίθον τοῦτον ὠνομάζετο ὑπὸ τινῶν Γλάνδ, ἐν ᾧ τὸ ὄνομά του ἦτο Γάραρδ. Ἐν τῇ νεότητι του ὑπέπεσεν εἰς πολλοὺς κλύδωνας, ἀλλὰ σήμερον φθᾶς εἰς ἀσφαλῆ λιμένα ἀναπαύεται εἰς τὸν τάφον. Ἐπειδὴ ἐφοῖτα συνεχῶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην ζῶν, ἠθέλησε νὰ ταφῆ ἐν αὐτῇ μετὰ θάνατον. Κύριοι, μὴ τὸν κλαίετε, διότι αὐτὸς εἶναι εἰς τὸν παράδεισον, ὅπου εὐρίσκεται ἀρετὸν πλῆθος φαρμακοπωλῶν.—*Σημειωτέον ὅτι ἦτο φαρμακοπώλης.*

ΕΤΕΡΟΝ. Ἐνθάδε κεῖται ὁ στρατηγὸς Τούλου. Εἶχεν ηλικίαν 405 ἐτῶν· τὸν περιέμενον ἐννέα σύζυγοι, αὐτὸς δὲ περιμένει τὴν δεκάτην.

ΕΤΕΡΟΝ. Μάρθα Βλέβιτ, ἀποθανούσα τὴν 7 Μαΐου 1684· ὑπῆρξεν ἡ σύζυγος ἐννέα διαδοχικῶν ἀνδρῶν, ὃν ὁ ἕννατος ἐπέζησεν.

ΕΤΕΡΟΝ. Ρεβέκκα Ρόβερς. Δόξῃ τῷ θεῷ, δὲν ἔχω πλέον ἀνάγκην ἐν τῇ οἰκίᾳ μου οὔτε στεγαστοῦ, οὔτε κτίστου. Οὐδέποτε ἐνταῦθα σκληρὸς ἰδιοκτήτης ἀποβάλλει πτωχὴν ἐνοικιάστριαν. Διὰ νὰ μὴ ἔχη τις τὰς φροντίδας τοῦ ἐνοικίου καὶ τῶν πληρωμῶν, πρέπει νὰ κατοικήσῃ ἐνταῦθα.

ΕΤΕΡΟΝ. Ἐνθάδε κεῖται ὁ φοινῆς τῶν γυναικῶν, ὅστις, καθὸ φοινῆς, ἐξέπνευσεν εἰς τὰς φλόγας.

ΕΤΕΡΟΝ. Ἐνθάδε κεῖται τὸ σῶμα τοῦ Ρόβερτ Μούρ. Τί νὰ εἶπω πλέον; Οὗτος ἀπέθανεν ἐκ πολυφαγίας· ἂν ὁμοῦς ἤκουε τὴν σύζυγόν του Σάρβαν, ἠθέλεν ἐξκολλουθῆναι νὰ ζῆ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του.

ΕΤΕΡΟΝ Εἰς ΝΕΚΡΟΘΑΠΤΗΝ. Χρηῆτε διὰ τὸν θάνατόν του. Ἄν ἡ ζωὴ του παρετεινετο ἤθελε μᾶς θάψει ὅλους.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω ἐπιτύμβια ἀναγινώσκονται ἐπὶ τάφων ἀγγλικῶν.